

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 86 (1308)

Субота, 25 кастрычніка 1958 года

Цана 40 кап.

Няхай жыве магутны сацыялістычны лагер — несакрушальная апора міру і бяспекі народаў! Няхай мацнее і працвітае вялікая садружнасць народаў краін сацыялістычнага лагера!

(3 Заклаў ЦК КПСС да 41-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі).

ЧАЛАВЕЦТВА ХОЧА ЖЫЦЬ У МІРЫ І ДРУЖБЕ

Усім нам вядома, што сілы реакцыі і агрэсіі, ледзь ачуваючыся ад паражэння ў другой сусветнай вайне, ліхаманкава пачалі рыхтаваць новыя правакацыі і падкопы на зямным шары, захапіліся гонкай узбраення. Гэтыя сілы затрачваюць велізарныя сродкі на вытворчасць атамных і вадародных бомб, стварылі ва ўсіх канцах свету мноства сваіх ваенных баз, не аднойчы спрабавалі распаліць пажар новай сусветнай вайны. Па іх сілах і агрэсіі чалавецтва не ведае спакою, жыве пад пастаяннай пагрозай развязання новай вайны.

Асабліва шырокіх мераў дасягнула ваяўнічая падрыхтоўка імперыялістычных сіл у апошнія часы. Заходнія дзяржавы на чале са Злучанымі Штатамі Амерыкі і Вялікабрытаніяй умоўлена праводзяць выпрабаванні аядзернай зброі. Захопленыя ўдасканаленнем і павелічэннем колькасці свайго ўзбраення, яны не лічацца з інтарэсамі чалавецтва, падвяргаюць яго нечуванай небяспечнасці. Яны зусім не буюць у рэальнасці, што выпрабаванні аядзернай зброі павялічваюць на нашай планеце атамную радыяцыю, стаяць пад пагрозой здароўя і жыцця людзей.

Простыя людзі свету, прыхільнікі міру на зямлі, не аднойчы ўзімалі свой голас пратэсту супраць носьбітаў вайны, супраць іх планаў і правакацый. Абаронцы міру атрымалі не адну перамогу ў сваёй міжнароднай барацьбе. Іх голас з новай сілай гучыць і цяпер, у дні, калі агрэсіўныя колы заходніх дзяржаў умоўлена праводзяць выпрабаванні аядзернай зброі.

Як вядома, у кастрычніку ў многіх краінах свету пачаўся месячнік сумесных дзеянняў за спыненне выпрабаванняў аядзернай зброі. Гэтая кампанія праводзіцца па закліку 4-й Міжнароднай канферэнцыі прыхільнікаў міру, якая адбылася ў жніўні гэтага года ў Токіа. Заклік Такаійскай канферэнцыі знайшоў гарачы адгук у сэрцах простых людзей свету.

У свой час Саветскі Саюз у аднабаковым парадку спыніў выпрабаванне аядзернай зброі, спадзеючыся, што гэтае ж зробяць і ЗША і Англія. Але на суперак чаканням народаў, гэтыя дзве заходнія дзяржавы не толькі не спынілі выпрабаванні, а лічбам больш умоўлілі іх. Цяпер усе людзі добрай волі ва ўсіх краінах бачаць, што высакародныя намеры сарваліся па віне заходніх дзяржаў. Саветскі Саюз, клопаючыся аб сваёй абароназдольнасці і ў інтарэсах абароны міру ва ўсім свеце, вымушаны быў заявіць, што ён у сучасны момант з'яўляецца вольным ад тых абавязанасцей, якія некалі ўзяў на сябе ў аднабаковым парадку. Але гэта ніколі не азначае, быццам наша краіна адмаўляецца ад дзейнай барацьбы за забарону аядзерных выпрабаванняў. Не, Саветскі Саюз і далей будзе барацьбіць за забарону аядзерных выпрабаванняў і вадароднай зброі былі спынены ўсюды і назаўсёды. Аб гэтым у прыватнасці пераканаўча сведчыць прамова Саветскага ўрада, унесена на разгляд сесіі Генеральнай Асамблеі, якая цяпер адбываецца.

Саветскія людзі адзінадушна падтрымліваюць міралюбныя прапановы свайго ўрада. Яны боюць рашучасці дамагчыся забароны выпрабаванняў аядзернай зброі, яны пільна ставяць на варце справы міру.

Па ўсёй нашай краіне праходзіць арада школы, на якіх рабочыя, калгаснікі, працаўладальнікі інтэлігенцыя рашуча патрабуюць спыніць ва ўсім свеце выпрабаванні аядзернай зброі, забараніць яе выкарыстанне. Такія школы адбываюцца і ў нашай рэспубліцы. Беларускі народ, які ў мінулыя

ваіны так многа перажыў і ведае цану разбуранняў і жахаў, в асаблівай рашучасці пратэстуе супраць агрэсіўных планаў імперыялістаў, настойліва змагаецца за захаванне міру на зямлі.

Разам з Саветскім Саюзам рашуча выступаюць за забарону аядзерных выпрабаванняў і ўсе краіны лагера сацыялізма. Днямі на саветка-польскай граніцы, у мястэчку Кузініна, адбыўся шматлюдны мітынг прадстаўнікоў працоўных Беларускага вадводства і Гродзенскай вобласці. Гэтая сустрэча сімвалізуе сабою вялікае адзінства братніх народаў. Як вядома, за пасляваенны час у гісторыю дружбы польскага і саветскага народаў ўпісана намала выдатных старонак. Гэтая дружба паслякова расце і развіваецца, набіраецца новых сіл. Гэта яшчэ раз засведчыць і цяперашні прыезд у нашу краіну дэлегацыі Польскай Народнай Рэспублікі на чале з першым сакратаром ЦК ПАРП Уладзіславам Гамаўкам. Саветскі і польскі народы, як і ўсе народы лагера сацыялізма, адзінадушна ў сваёй барацьбе за мір і шчасце на зямлі. Аб гэтым добра скажаў на мітынгу ў Кузініна старшыня Беларускага вадводства савета прафсаюзаў Дамітр Карповіч:

— Другая сусветная вайна прынесла польскаму і саветскаму народам шмат пакут. І цяпер, калі імперыялісты імкнучыся распаліць пажар новай сусветнай вайны, нашы народы выступаюць супраць гэтай бойні. Працоўныя Польшчы і Саветскага Саюза будучы змагацца за тое, каб забараніць атамную і вадародную зброю, спыніць яе вытворчасць.

Высакародныя імкненні народаў краін лагера сацыялізма падтрымліваюцца людзьмі добрай волі ўсіх кантынентаў свету. Шматлюдныя выступленні за дасягненне ўзгодненасці аб забарону аядзерных выпрабаванняў адбываюцца ў краінах Афрыкі і Азіі, Заходняй Еўропы і Лацінскай Амерыкі, за гэта змагаюцца і прагрэсіўныя сілы ў саміх Злучаных Штатах Амерыкі і Вялікабрытаніі. Многія выдатныя вучоныя, грамадскія і палітычныя дзеячы, пісьменнікі, дзеячы культуры, прадстаўнікі рэальна-арганізаванай рашуча выкараваюцца за неадкладнае спыненне выпрабаванняў аядзернай зброі, за яе поўную забарону.

Добра разумеючы жаданні і імкненні прагрэсіўных сіл свету, наша краіна салідарызуецца з імі, падтрымлівае іх у барацьбе за мір і дружбу паміж народамі. Напярэдадні 41-й гадавіны Вялікага Кастрычніка Цэнтральны Камітэт КПСС, выкараваючы думкі і паўчці саветскага народа, шле гарачыя привітанні і пажаданні людзям добрай волі ўсюды свету, якія змагаюцца за мір на зямлі.

— Народы свету! — заклікае Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Саветскага Саюза. — Змагайцеся за забарону атамнай і вадароднай зброі, за скарачэнне ўзбраенняў і ўзброеных сіл!

Імперыялістычныя атамніцкі Злучаных Штатаў Амерыкі і Англіі не хочуць прыслухацца да голасу мільняў людзей добрай волі. Але воля народаў няломкая і магутная, і яна змяце ўсё, што перашкаджае ўстанавленню трынаццатага міру на зямлі. Чалавецтва не можа жыць пад пастаяннай пагрозай атамнай смерці. Сваімі рашучымі дзеяннямі яно прымусяць адмовіцца агрэсіўныя сілы ад сваіх каварных планаў, яно даможацца забароны выпрабаванняў і вытворчасці аядзернай зброі, яно даможацца таго, каб усе народы свету жылі ў міры і дружбе і каб над імі не вісела, як дамоклаў меч, пагроза новай сусветнай вайны.

Агні сельскага клуба

Вябчы калгаснікаў агні сельскага клуба, што ў вёсцы Брынь. Ды яно і зразу-мела: тут кожны вечар наладжваюць цікавыя мерапрыемствы. Загачыцца клубам Наталія Руднік — вялікі агульнакультурна-масавы работнік.

З ранку да вечара яна на жывяладоўчых фермах, у полі-там, дзе працуюць калгаснікі. Руднік раскавае аб лепшых сельскіх клубах вобласці, рэспублікі, запрашае моладзь і пажылых калгаснікаў запісацца ў гурткі мастацкай самадзейнасці.

І вось на агні сельскага клуба ідзе калгасная моладзь. Ады прасяць залічыць іх у які-небудзь гурток, другія проста прыходзяць паслухаць песні, якія развучваюцца на рэпетыцыях.

Пра поспехі гурткоўшаў загаварылі пасля таго, як яны выступілі ў мінулым годзе на раённым аглядзе мастацкай самадзейнасці. Добра зарэкамендалі сябе сельскія артысты і на аб-

ласным фестывалі моладзі. Калектыв прыміваўся бланкам, а Наталія Руднік атрымала пашуку на Сусветным фестывалі моладзі ў Маскву.

Сёння на раённым аглядзе мастацкай самадзейнасці калектыв заняў першае месца. З поспехам выступілі на сцэне раённага Дома культуры сёстры Марыя і Рэма Кліменкі, Вера Алапольская, Вольга Ягала, Міла Качыч і інш.

Пры клубе працуе лектарская група. Перадачы сельскай гаспадаркі, актывісты з масюва інтэлігенцыі раз у тыдзень выступаюць з докладамі. За апошні час тав. Яўменавай прачытана лекцыя «Ленін у юнацтве», тав. Далматавай — «Вобраз саветскага чалавека ў мастацкай літаратуры», тав. Сіўха — «Клопаты Камуністычнай партыі аб палітычнай драбраты працоўных» і інш. Наладжваюцца літаратурныя вечары і вечары моладзі.

У Брыньскім сельскім клубе правядзены раённы семінар загадчыкаў клуб-ваў. Удзельнікі семінара прысутнічалі на сустрэчы з перадавікамі мясцовага калгаса імя Чкалава. На вечары выступілі лепшыя студэнты арыелі Міхаіл Шаруба, дзяржа Арына Улішкі, брыгадзір Васіль Кагора і інш.

Цяпер у актывістаў клуба гарачая праца. Набліжаецца вялікае свята — 40-годдзе БССР. Да яго трэба добра падрыхтавацца. У зале клуба аформлены стэндзі «БССР за 40 год Саветскай улады», «Брынь за 40 год Саветскай улады», фотавітрына «Дагоні Амерыку па вытворчасці прадуктаў жыццёлагадоўлі на душу насельніцтва». На сцэнах-лозунгі, прысвячэння надыходзячому свята Беларускага народа.

Многа цікавых спраў праводзяць актывісты клуба разам з загадчыцай Наталіяй Руднік — пажаваным чалавекам у калгасе.

С. ЧЫМІРКА.
Петрыкаўскі раён.

Старанная працаўніца

Любімае месца адпачынку хлебаробаў калгаса «Зара камунізма» Карэліцкага раёна — Падужская сельская бібліятэка. Загачыцца бібліятэкай Марыя Свірд пакавалілася аб афармленні нагляднай агітацыі. Зроблена некалькі стэндзяў, аформі-лек куток перадавікоў сельскай гаспадаркі.

На дыяграмах паказаны дасягненні і перспектывы развіцця сельскай гаспадаркі.

У бібліятэцы каля 3000 экзэмпляраў кніг мастацкай, сельскагаспадарчай і навуковай літаратуры. Дзякуючы стараннай працы Марыі Свірд, паслугамі бібліятэкі карыстаюцца каля 300 калгаснікаў.

М. ПАШКЕВІЧ.

Да вялікага свята

У гонар надыходзячага саракагоддзя БССР і слаўнага саракагоддзя камсамола пры клубе саўгаса «Палата» адбыўся вялікі вечар трох пакаленняў, у якім прынялі ўдзел ветэран трох войнаў, член КПСС з 1917 г. Уладзімір Завербаў, удзельнік вызвалення Палацка трактарыст Дамітрый Апохін. Яны раскавалі пра подзвігі нашага народа ў цяжкія гады вайны. Прадстаўнікі трэцяга пакалення на гэтым вечары былі лепшай свінкара Сялава Зіна Салаўева, перадавы камбайнер Алег Гаўрылаў і інш.

Другім вельмі цікавым мерапрыемствам быў вечар, прысвечаны провадам прызыўнікоў у рады Саветскай Арміі. Доклад зрабіў сакратар партарганізацыі В. Ядвіг. Перадава свінкара Марыя Баева пажадала шчаслівай дарогі моладзі, якая ідзе служыць у рады Саветскай Арміі.

Цяпер у клубе аформлена многа вітрын, прысвечаных слаўным юбілеям. Яны раскаваюць, што цягач да XXI з'езду КПСС, 40-годдзя БССР і 40-годдзя ВЛКСМ.

Чытаюцца лекцыі і доклады, у якіх раскаваецца аб поспехах, з якімі сустракаюць юбілей працоўныя Беларусі. Такую лекцыю прачытава надаўна настаўніца мясцовай школы І. Гарбонька.

С. ГАЙДУКОУ,
загачык клуба саўгаса «Палата»,
Полацкі раён.

Новыя калектывы

Ніколі яшчэ такім масавым, такім разнастайным па жанрах не быў агляд мастацкай самадзейнасці ў Магілёве, як сёлета, прысвечаны 40-годдзю Беларускай ССР. Са сцэны Дома культуры завада ступаюча ваянка, дзе ён праходзіў, выступіла 2500 чалавек.

У перады падрыхтоўкі да агляду ўзімлі зусім новыя калектывы мастацкай самадзейнасці: у будучыні трэсце № 12, на пачатковым завале, у канторы сувязі і на іншых прапрыемствах і ў установах горада. На завале «Стромашына» створаны харавыя і танцавальныя гурткі. У іх удзельнічае 200 чалавек.

Агляд адкрыўся выступленнем калектыву мастацкай самадзейнасці металапрацоўчага камбіната. Вялікім поспехам харавыя выступленні хораў завада пад'ёмна-транспартнага абсталявання, чыгуначнага узла, танцавальнага ансамбля клуба прамакаперацыі, у праграме якога было многа беларускіх танаў.

Упершыню з'явіліся на сцэне перадавы аўдыторыі 70 рабочых і служачых горада ў складзе 70 чалавек, хор студэнтаў, гарадскі духовы аркестр і аркестр народных інструментаў. Гэтыя калектывы створаны сёлета ў час падрыхтоўкі да вялікага свята Беларускага народа. У рэпертуары гарадскога хора ёсць і песні мясцовых кампазітараў: «Кастрычніцкая песня» (музыка І. Патрова-Камінскага), «Барочка» (музыка М. Барышэўскай).

Драматэатры клубу чыгуначнікаў паказалі спектаклі «Рэвалюцыйныя гнязды», драматычны культывацыйны «Алазаскую даліну». Многа выступіла індывідуальных выканаўцаў.

Звыш 600 удзельнікаў гарадскога агляду вылучаны на абласны агляд.

Юбілейны кінэфестываль

Гомельскі гарток камсамола разам з кінатэатрам імя Калініна да 40-й гадавіны ВЛКСМ арганізаваў юбілейны кінэфестываль на тэму «Герачымі шлях ленінскага камсамола».

У час фестывалю дэманструюцца 15 мастацкіх, дакументальных і хронікальных фільмаў. Сарод іх «Павел Карчагін», «Камуніст», «За ўладу Саветаў», «Бессмертныя гарнізон», «Парыжская іскра», «Песня малодзін», «Катрына Вараніна» і інш.

Перад пачаткам кінасеанса з успамінамі аб герачыніх справах камсамола і нашай моладзі ў гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, першых пяцігодкаў і пасляваенны час выступілі былыя камсамольцы, ветэраны Вялікага Кастрычніка, удзельнікі грамадзянскай і другой сусветнай войнаў, наватары вытворчасці.

У фойе кінатэатра адкрыта вялікая фотадкументальная выстаўка аб герачыніх справах камсамола і саветскай моладзі.

А. ПУШКАРЧУК.

Музычная школа будаўнікоў

У Мінску пры клубе будтрэста № 2 адкрыта музычная школа. У ёй займаюцца людзі розных прафесій: муляры, цесляры, інжынеры, тэхнікі — усяго 50 малодзін будаўнікоў трэста. Яны авалодваюць майстэрствам ігры на фартэпіяна, скрыпцы, баяне. Ужо зараз яадзяння іграюць на музычных інструментах тыпографіі Вера Ясочына, цесляр Уладзімір Цыкаў, кавагар Уладзімір Няўдзкі і інш.

Г. ТАТАУРАУ.

Бібліятэчны плакат

Магілёўская абласная бібліятэка імя Ул. І. Леніна актывіза рыхтуецца да 40-годдзя з дня ўтварэння Беларускай ССР. Работнікі бібліятэкі часта выяжджаюць у раёны, гарадскія і сельскія бібліятэкі для аказання ім практычнай дапамогі, пасылаюць туды розныя метадычныя матэрыялы.

Адным з такіх матэрыялаў з'яўляецца плакат «Квітнее родная Беларусь», які выдзелены абласной бібліятэкай з мэтаю найбольш шырокага азнамялення насельніцтва вобласці з літаратурай, гісторыяй, прыроднымі ўмовамі, прамысловасцю, сельскай гаспадаркай і культурай нашай рэспублікі.

Плакат з густам аформлены. Ілюстраваны. Ён складзены з вокладак кніг, якія адлюстроўваюць развіццё Беларускай ССР за сорок год.

В. АРЦЕМ'ЕУ.

Дэлегацыя Польскай Народнай Рэспублікі прыбыла ў Саветскі Саюз

БРЭСТ, 24 кастрычніка. (БЕЛТА). Магнечоць і пашыраюцца братнія сувязі працоўных Саветскага Саюза і Польскай Народнай Рэспублікі.

У аднай магутнай і непарушнай сямі сацыялістычных краін, у адным вялікім лагера барацьбы за мір, за перамогу сацыялізма поплеч, як самыя родныя, ідуць шырокім і светлым шляхам будаўніцтва новага жыцця саветскі і польскі народы. У дробым міры і агодзе жывуць бліжэйшыя суседзі.

Апошнія два дзесяцігоддзі ішчэ больш блізілі вялікіх славянскіх братоў, братоў па мове, братоў па крыві. У сумеснай барацьбе з гітлераўцамі ўзмацнела і загартавалася слаўная гістарычная дружба.

У гэтыя гродныя гады, калі Польшча была часова акупіравана гітлераўцамі, на зямлі саветскай нарадзілася слаўная Войска Польскае. І тады, у слаўнай бітве пад беларускім сёлом Леніна, у баях з гітлераўцамі ішчэ больш аблізілі і парадзіліся саветскія воіны і бацькі польскай зямлі імя Тадоша Касцюшкі. Саветскія воіны дапамагалі сваім братам гнаць фашысцкую нечысць з польскай зямлі.

Дружба навікі! І яна ішчэ больш, як веснавы сад, расціла ў пасляваенныя гады. Вядзіны Палац навукі і культуры, пабудаваны саветскім народам у дар сваім братам у цэнтры Польскай Народнай Рэспублікі — у цудоўнай Варшаве, сімвалізуе бескарэслівую дапамогу Саветскага Саюза сваім шчырым сябрам. Уся наша сённяшняя саветскай рачынасці напоўнена яркімі прыкладамі братняга супрацоўніцтва з польскім народам. Шырыцца культурны абмен. Саветскія тэатры, мастацкія калектывы з поспехам гастралююць у Польшчы. Польскія артысты прывідаюць да нас. Саветскія гледачы глядзяць польскае кіно, польскія гледачы захапляюцца саветскімі кінэфільмамі. Сфаруюць паміж сабой вучоныя, студэнты, спартсмены.

У непадарным суствесте знаходзіцца Беларуска ССР і Польска Народная Рэспубліка. Суседзі, асабліва ў апошнія гады, часта бываюць у гасцях аднаго і аднаго, абменьваюцца вопытам вытворчай работы, культурына — будаўніцтва. Прагрэсіўныя гарады Беларусі — Брэст, Гродна, таксама як і ў Польшчы — Беласток, Люблін — пастаянна свядкі шчырай дружбы двух братніх народаў — беларускага і польскага.

У непадарным суствесте знаходзіцца Беларуска ССР і Польска Народная Рэспубліка. Суседзі, асабліва ў апошнія гады, часта бываюць у гасцях аднаго і аднаго, абменьваюцца вопытам вытворчай работы, культурына — будаўніцтва. Прагрэсіўныя гарады Беларусі — Брэст, Гродна, таксама як і ў Польшчы — Беласток, Люблін — пастаянна свядкі шчырай дружбы двух братніх народаў — беларускага і польскага.

У непадарным суствесте знаходзіцца Беларуска ССР і Польска Народная Рэспубліка. Суседзі, асабліва ў апошнія гады, часта бываюць у гасцях аднаго і аднаго, абменьваюцца вопытам вытворчай работы, культурына — будаўніцтва. Прагрэсіўныя гарады Беларусі — Брэст, Гродна, таксама як і ў Польшчы — Беласток, Люблін — пастаянна свядкі шчырай дружбы двух братніх народаў — беларускага і польскага.

У непадарным суствесте знаходзіцца Беларуска ССР і Польска Народная Рэспубліка. Суседзі, асабліва ў апошнія гады, часта бываюць у гасцях аднаго і аднаго, абменьваюцца вопытам вытворчай работы, культурына — будаўніцтва. Прагрэсіўныя гарады Беларусі — Брэст, Гродна, таксама як і ў Польшчы — Беласток, Люблін — пастаянна свядкі шчырай дружбы двух братніх народаў — беларускага і польскага.

Устаноўчы сход Беларускага аддзялення Таварыства саветка-польскай дружбы

22 кастрычніка ў Мінску адбыўся устаноўчы сход, прысвечаны заснаванню Беларускага аддзялення Таварыства саветка-польскай дружбы. На сходзе прысутнічалі саветнік пасольства Польскай Народнай Рэспублікі ў ССР Леслаў Вайтыга і дэлегацыя Акадэміі навук Польскай Народнай Рэспублікі на чале з Карлам Дэйне.

Сход адкрыў старшыня праўлення Беларускага Таварыства культурнай сувязі з загранай І. К. Казлоў.

З докладам аб заснаванні ў БССР Беларускага аддзялення Таварыства саветка-польскай дружбы выступіў наместнік старшыня праўлення Таварыства саветка-польскай дружбы пэт Максім Танк.

На сходзе выступілі старшы навуковы

Сустрэча ў Брэсце

І зноў сёння паграічны Брэст — горад герачыніх традыцый — стаў жывым сведкай сапраўднага народнага энтузізму радасных і гасцінных саветскіх людзей. Ужо некалькі дзён пасля афіцыйнага паведамлення аб прыездзе дэлегацыі Польскай Народнай Рэспублікі ў Саветскі Саюз працоўныя горада чакалі дарагіх гасцей, каб першымі на саветскай зямлі ад усяго сэрца сказаць ім: «Сардэчна запрашаем да нас, дарагія сябры і браты».

У чаканні прыезду дэлегацыі Польскай Народнай Рэспублікі ў Саветскі Саюз, упрыгожыўся адрэджамі і абноўлены Брэст.

На вакзале сабраліся сотні працоўных Брэста. У многіх у руках букеты жывых кветак.

Да прыходу спецыяльнага поезда з Варшавы на вакзал прыбылі кандыдат у члены Праўлення ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП БССР В. І. Казлоў, наместнік старшыня Праўлення Вярхоўнага Савета СССР, старшыня Праўлення Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, наместнік Міністра замежных спраў СССР Н. П. Фірубі, сакратар ЦК КП Беларусі П. С. Гарбуноў, наместнік старшыня Савета Міністраў БССР В. Г. Каменскі, наместнік Міністра замежных спраў БССР П. Е. Астапенка, загадчык 4-га еўрапейскага адрэда Міністэрства замежных спраў СССР А. І. Гарчакоў, наместнік загадчыка Працоўнага адрэда МЗС СССР Д. С. Нікіфарав, першы сакратар Брэсцкага абкома партыі П. М. Машираў, старшыня Брэсцкага аблвыканкома Р. Н. Мацуські, сакратар Брэсцкага гаркома партыі Г. Н. Алейнік, старшыня Брэсцкага гарсавета С. С. Жукаў.

Тут жа знаходзіўся пасол Польскай Народнай Рэспублікі ў ССР Тадош Гедзі, які прыбыў з Масквы ў ўваходзіць у склад польскай дэлегацыі.

5 гадін дня. Да перона вакзала пад гукі сустрачнага марша плаўна падыходзіць поезд з дарагімі гасцямі. З вагона выходзіць першы сакратар ЦК ПАРП Уладзіслаў Гамаўка і члены польскай дэлегацыі — член Палітбюро ЦК ПАРП, старшыня Дзяржаўнага Савета ПНР А. Завадскі, член

Палітбюро ЦК ПАРП, старшыня Савета Міністраў ПНР Ю. Цыранкевіч, член Палітбюро ЦК ПАРП, сакратар ЦК ПАРП Е. Марэскі, старшыня Галоўнага камітэта Аб'яднанай саветскай партыі, наместнік старшыня Савета Міністраў ПНР С. Ігар, старшыня ЦК дэмакратычнай партыі, наместнік старшыня Дзяржаўнага Савета ПНР С. Кульчыньскі, сакратар ЦК ПАРП, першы сакратар вядомага камітэта Катавічы Э. Герак, міністр культуры і мастацтва ПНР Т. Галіньскі, член ЦК ПАРП, наместнік Міністра замежных спраў М. Нашкоўскі, член ЦК ПАРП, першы сакратар гарадскога камітэта Лодзі М. Татакуна.

Разам з польскай дэлегацыяй прыбыў пасол СССР у ПНР П. А. Абрамаў.

Сустракаюцца цёпла вітаюць паслаўцоў Народнай Польшчы, раздаюцца дружныя апладыванні. Кандыдат у члены Праўлення ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП БССР К. Т. Маураў, старшыня Праўлення Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, сакратар ЦК КП БССР П. С. Гарбуноў па-братску вітаюцца са старшынёй дэлегацыі ПНР Ул. Гамаўкам і іншымі членамі дэлегацыі. Да іх падбагаюць піянеры і ўрачваюць букеты жывых кветак.

Наступнае ўрачыстая цырымоўка. Ул. Гамаўка прымае рапарт ганаровай варты. Над Прымаклядай плошчы велічзна гучыць гімн Польскай Народнай Рэспублікі, СССР і БССР.

НАСУСТРАЧ ПІСЬМЕННІЦКІМ З'ЕЗДАМ

ЛІТАРАТУРА І СУЧАСНАСЦЬ

А р т ы к у л ь пер ш ы

Працаваць з высокім творчым напружаннем

Са справядачна-перавыбарчага сходу партарганізацыі СП БССР

У праграмым дакуменце нашай партыі «За шчасную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа» была вызначана асноўная задача савецкіх пісьменнікаў — глыбока і яра, на высокім мастацкім узроўні адлюстроўваць нашу сучаснасць, паказваць савецкага чалавека на ўсім багаччы яго працоўных дзеянняў і духоўнага жыцця. Аб тым, як пісьменнікі Беларусі выконваюць гэтую задачу, ішла гаворка на справядачна-перавыбарчым сходзе партыйнай арганізацыі СП БССР, які адбыўся 22 кастрычніка г. г.

У справядачным дакладзе партыйнага бюро, з якім выступіў Я. Васільям, было адзначана, што дзеянне беларускай савецкай літаратуры сустракае XXI з'езд КПСС, 40-годдзе рэспублікі і свае пісьменнікі з'яўляюцца значнымі мастацкімі здобывацтвамі. Усё больш і больш з'яўляецца твораў, у якіх адлюстравана сучаснасць, сённяшняе клопатны савецкіх людзей аб далейшым росквіце свайго Радзімы. А гэта з'явілася вынікам таго ўздыму грамадскай і творчай актыўнасці, які так прыкметны ў жыцці беларускай пісьменніцкай арганізацыі. Ніколі не выходзіла так шмат першых кніг малых аўтараў, ніколі не было так шмат сустрач з чытацямі, як сёння. За адзін толькі год адбылося звыш 400 выступленняў літаратуры перад працоўнымі рэспублікі. І партыйнае бюро прымае да пэўнага захаду, каб кожны камуніст пачаў са свайго творчай працы не забываючы і абавязак ісці да чытачоў, каб пачуць іх слова аб створаных кнігах, каб вылучыць іх запатрабаванні.

Адзначаючы становішча ў рабоце партбюро, і дакладчыкі, і камуністы, якія выступілі ў спрэчках, гаварылі пра асобныя недахопы яе.

П. Глобна адзначыў, што партбюро мала цікавілася творчай дзейнасцю пісьменнікаў-камуністаў і прапай іх у рэдакцыях і выдавецтвах. А варта было б частей ставіць у парадок для партыйных сходаў творчыя справядачны камуністаў. Гэтая прапанова была падтрымана многімі прамовцамі.

Аб праўленні большай зацікаўленасці дэсам кожнага літаратара, чаго не было ў дзейнасці партбюро, гаварылі А. Кучар, С. Майхрочік, М. Хведарэвіч і іншыя. А. Кучар гаварыў таксама пра тое, што выдвечта вельмі марудна друкуе новыя творы пісьменнікаў, нехватае выдае п'есы. А п'ес за апошні год напісана шмат, ды толькі няма іх іх ставіць, бо ў рэспубліцы мала тэатраў. Я. Назма не пагадзіўся з папярэдняй прамовай аб тым, што марудна друкуе кнігі, і звярнуў увагу сходу на ўсё яшчэ нездавальняючае распаўсюджванне іх кнігагандлёвымі арганізацыямі. Ён адзначыў, як становіцца ў дзейнасці Дэпартаменту БССР, напісаным рост выдання твораў малых аўтараў.

Некаторыя пытанні выхавання малых літаратурных талентаў закранулі ў сваіх выступленнях М. Хведарэвіч і А. Янімевіч. — Беларуская савецкая літаратура, — сказаў Ул. Юрвіч, — на ўсім шляху ак-

тыўна выконвала задачу адлюстравання вялікіх дзеянняў нашага народа. Але няправільна было б заплюшчваць вочы на тую акалічнасць, што дыстанцыя ў асваенні сучаснасці пакулі ашчэ даволі вялікая, многія пісьменнікі развучылі ісці на гарачых слядах падае. Ярае свядчанне таго — газеты і часопісы, дзе ўсхвалявана пісьменніцкае публіцыстычнае слова сустракаецца вельмі рэдка. Партыйнае бюро павінна было зацікавіцца гэтым.

— Твар нашай літаратуры, яе сталасць вельмі добра вызначаюць поспехі беларускай мастацкай прозы, — сказаў у сваім выступленні С. Майхрочік. — Але ж і крытыка за апошні час паказала сабе добра — факт выхату на працягу аднаго толькі года цэлай серыі літаратуразначных і крытычных прац свядчыць аб значным зруху і ў гэтай галіне.

— Мы, крытыкі, пішам шмат, але не забудзім пра тое, што асабліва хваляе чытача сёння, — заўважыў Я. Герціовіч. — І нельга не заўважаць пэўнага зніжэння творчай актыўнасці крытыкаў у дачыненні да наўдзённых праблем літаратуры. А гэта прыкметна адбілася на Узроўні перадаваўскай размовы ў друку. Некаторыя крытыкі зваліся разборам літаратурных спрачак 20—30 гт., і стаіць у баку ад размовы пра сучаснасць і яе адлюстраванне ў літаратуры.

— Абавязак друкаваных органаў нашага савезу ў гэтых месцах, якія засталіся да з'езду, — сказаў П. Броўка, — арганізаваць сваю работу так, каб першым планам ішлі матэрыялы, якія маюць наўдзёнае значэнне, асвятляюць сённяшняе літаратурнае працэс. Уся работа творчых секцый савеза, рэдакцый павінна быць скіравана на тое, каб IV з'езд пісьменнікаў Беларусі прайшоў у цікавай, дэмавой, творчай атмасферы. Да з'езду мы прылязем з сапраўды багатымі здобывацтвамі ва ўсім жанрах нашай літаратуры і прычынопа, на-гаспадарку разберэме ў іх. XXI з'езд КПСС, насустрач якому ідзе зараз уся наша краіна, і саракагоддзе БССР, да якога рыхтуецца беларускі народ як да свайго вялікага нацыянальнага свята, абавязваюць кожнага пісьменніка працаваць з самай высокай творчай напружанасцю.

У аднаго са прамовцаў пастанова схода адзначыў, што пісьменніцкая арганізацыя Беларусі зараз, як і заўсёды, шычыла ўзростава на волі роліў Камуністычнай партыі і яе Ленінскага Цэнтральнага Камітэта, гэтага і надалей нахкіма выконваць пастаўленую перад савецкай літаратурнай наўдзёнай задачай — глыбока і яра паказваць сённяшняе гераічныя справы нашага народа, будаўніка камунізма. Сход даў наказ новаму складу партбюро больш увагі аддаваць творчым пытанням і значна ўзмацніць унутрыпартыйную работу ў арганізацыі.

У новым складзе бюро партарганізацыі Савеза пісьменнікаў Беларусі ўтворылі: П. Броўка, Я. Васільям, І. Гуровіч (сакратар), І. Гурскі, Я. Назма, М. Тани, М. Тімач, І. Шамякін, Ул. Юрвіч.

На спелнае пытанне, каб пры газеце было створана літаратурнае аб'яднанне.

І. РАБКОУ, мастацкік.

Перадаваўская трыбуна

Кожнаму, хто заае сабе пытанне, што менавіта треба разумець пад сучаснасцю ў літаратуры, можна параіць: «Прачытайце паэму П. Панчанкі «Патрыятычная песня», і вы адчуеце гарачы подых самой эпохі, з яе радаснасці і нягодамі, з яе наўдзёнасцю. Паэма хваляе не толькі тым, што ў ёй сустракаецца з адметнымі прыкметамі часу. Для літаратуры сацыялістычнага рэалізму гэтага недаставае. Яна павінна сродкамі мастацтва даследваць і вылучаць новыя з'явы жыцця, выносіць ім свой прысуд. А гэта вымагае ад савецкага пісьменніка актыўнага стаўлення да рэчаіснасці, асабістай зацікаўленасці ў перамозе новага, перадавога.

Ад паста-прыма звычайна патрабуюць, каб ён, гаворачы словамі Макоўскага, расказаў «во времени и о себе». Выдатны рускі паэт А. Твардоўскі зусім слушна заўважыў: «Справа толькі ў тым, каб гаворачы нібыта пра сабе, гаварыць не вельмі «пра сабе», а пра самае галоўнае». Паэма «Патрыятычная песня» і ёсць усхваляваны лірычны маналог пра самае галоўнае: пра вялікае ішчасце быць савецкім чалавекам і адчуваць асабістую адназначнасць за ўсё, што робіцца сёння ў свеце. Добра разумеш лірычнага героя, калі ён, забарушыў ў сэрца ўсю красу радзімы, хацеш бы нейкім зямлям непагодным хоп іскрынку малую запісаць «з пошмы Семнацатага года». Кожны мог бы падпісацца пад словамі:

Я крчу — Кантыменты,
Нянавісць воды не пенце!
Працягнуце адзін да другога
Вы рукі мастоў,
Каб ішлі да арабаў
Без танкаў, без куль еўрапейскіх,
Каб арабы без крыўды
У Еўропу ішлі да братоў.

Такая воль зацікаўленасць ва ўсім, чым жыўць людзі на зямлі сёння і што нясе ім заўтрашні дзень, не заўважана прывілей аднаго якога-небудзь жанра. Гэта адна з найвялікшых асаблівасцей усей савецкай літаратуры, якая заўсёды адрознівалася ўвагай да наўдзённых праблем народнага жыцця, да запатрабаванай часу. Пяэка нават уявіць пісьменніка, які кіруецца метадам сацыялістычнага рэалізму і ў той жа час застаецца нейтральным у адносінах да праблем, што вырашае народ на пэўным этапе яго жыцця. Кожны ўдаль мастацкі твор — гэта перш за ўсё актыўная абарона адных форм жыцця і бескампраміснае асуджэнне другіх, гэта неіраважная зброя, якая заклікана служыць толькі прагрэсу.

Дачытаўшы апошнюю старонку новага твора, звычайна задумываешся: якія праблемы хвалялі аўтара, калі ён пісаў сваю кнігу, у імя чаго створаны менавіта такія, а не іншыя вобразы, чым кіраваўся пісьменнік пры адбор фактаў, дэталаў, пры расстаноўцы герояў? На вялікі жаль, у многіх выпадках ні на адно з гэтых пытанняў не адкажаш.

Бадай не станем гадаць, што хвалявала П. Галавача, калі ён пісаў сваю кнігу «Спалох на лагонах». Гэта быў адзін з першых у нашай літаратуры твораў аб тым, які шлях з'яўляецца найбольш правільным для працоўнага сялянства Савецкай краіны. Самы вострай у той пераломны перыяд была праблема пераадолення індывідуалістычных звычак і выхавання ўрачуні аднаасобнікаў у духу калектывізму. П. Галавач паказаў, што перамога калгаснага ладу наўдзёна, бо інагда шляху для савецкага сялянства няма і не будзе. Пісьменнік не пайшоў у асоб, каб там дачакацца заканчэння калектывізацыі і потым, пасля дастатковай дыстанцыі ў часе, спакойна і павольна ўзвучыць, асэнсаванне падае прайшоўшых дзён і даць ім аданку.

Я не хачу гэтым сказаць, што нам зусім не патрэбны творы аб мінулым. Патрэбны і такія творы, калі яны напісаны з пазіцыі сучаснасці і дапамагаюць лепш вразумець дзеянні учаснікаў, каб правільна апаніць дзень сённяшняга, пракадаваць шлях у будучыню. «Новая зямля» Якуба Коласа, яго палеская трылогія, апавесці «Дрыгва» будуць хваляваць не адно палачанне чытачоў, бо кожная з гэтых кніг адлюстраввае важны этап у жыцці народа і вучыць людзей рабіць выбар не паміж добром і злом наогул, а паміж двума супрацьлеглымі сацыяльнымі лагерамі.

Нездарма ж «Новую зямлю» называюць энцыклапедыяй дэравалюцыйнага жыцця беларускай вёскі. Можна, напрыклад, не сумняваюцца ў тым, што крах усё гэтых Ілюзіяў Антона і Міхала і ў новых гістарычных умовах вучыць сельскай рабы выбар: аднаасобная гаспадарка ці калгас, бездапаможны раб зямлі ці яе гаспадар і пераўтваральнік? А палеская трылогія? Хіба мала спрыяла яна фарміраванню камуністычнай ідэалогіі ў асяроддзі інтэлігенцы?

М. СПАТКАЯ.

Партызаны Айчынай вайны наўдзёна памтаюць, калі народных іспітцаў натхніў на барацьбу з ворагам вобраз героя «Дрыгвы» дзеда Талаша. Гэты і шмат якія іншыя літаратурныя факты ўжо самі па сабе могуць засведчыць, што заклікаючы пісьменнікаў стаць блэйз да сучаснасці, ніхто не думае адмаўляць значэння гістарычнай тэмы, калі яна адлюстраввае важны этап народнага жыцця і дапамагае нам вырашаць наўдзёныя задачы і праблемы пераішлага часу. Мы ж не якія-небудзь «Іваны не помнящие родства».

Вернемся, аднак, да асноўнай тэмы нашай гаворкі. Як бы ні адрываць розныя творы, перавага заўсёды будзе за тымі з іх, якія прысвечаны наўдзённым тэмам сучаснасці. Паэма А. Твардоўскага «Васілій Цёркін» будзе ва ўсе часы адным з лепшых літаратурных помнікаў не забудзена дзейнасці вайны. Можна ўпаўнава казаць, што паэма была б таксама добра прынята і тады, калі б паэт стварыў яе не ў час вайны, а сёння. Але як былі франтанік, які меў дачыненне да армейскага друку, магу засведчыць: тысячы савецкіх салдат і афіцэраў з неярэлівацю чакалі чарговага нумара газеты «Красноармейская правда» з новым раздзелам паэмы. Да Васілія Цёркіна ставіліся як да жывога, вельмі блізкага чалавека, у якога вучыліся аптымізму, нявольнасці ў барацьбе. Паэма была гэта ж неабходна на фронце, як боеспрыпас, як кампас на незнаёмай месцавасці.

Усе вялікія і малыя праблемы, якія хвалялі паэта, вырашаліся праз чалавечы характар Васілія Цёркіна. У ім, гэтым носьбіту народнай мудрасці, бачылі салдаты ўвасабленне ўсяго самага лепшага, што выхавала ў нашых людзях Савецкай ўлада. І сам сабою напрошваўся вывад: армію, якая складаецца з такіх людзей, ніхто і ніколі не перажожа. Ідэалогія, якая авалодала мільямі чэркіняў, з'яўляецца самай чалавечай, самай неадольнай, самай прыцягальнай, у адрозненне ад фашыскай ідэалогіі крывавага разбурэння і маральнага апраўдання самых чорных злыдэяўстваў.

Бачыў я таксама, з якім радасным хваляваннем чыталі франтанікі паэму А. Кулішова «Сяг брыгады», бо і ў героях гэтага твора яны называлі саміх сябе. Няхай правакі не крўвадзіцца, што мы прыводзім прыклады толькі з паэзіі. У прозе таксама было намала ўдальных твораў аб вайне, якія прымаіліся чатачамі блізка да сэрца. Але мы бером лепшае, што было створана літаратурай, і не на ша віна, што найбольшыя ўданы выпалі на долю паэтаў.

Кожны перыяд у жыцці народа мае свае асаблівасці, свой лафас. Мала цпер знойдзецца скептыкаў ад літаратуры, якія думаюць, што толькі эпохі рэвалюцый, вайн, перыяды вострых сутычак антаганістычных сіл могуць даць мастаку матэрыял для шырокіх эпічных папавяў. Многія з нас чулі такія скаргі: пра што і пісаць, пра каго пісаць у дні, калі людзі займаюцца будзённымі справамі? Відомая раб, лгачы заўважыць паэзію Юрыя Смірнова, Канстанціна Заслонова, Льва Давытава, чым прыкметныя іх сіціяльны радковыя людзі, нават не здагадваючыся аб сваім гераізме, вырашваюць два каласы на тым, дзе раней рос адзін, або як на былых пустырах залатымі рукамі рабочага чалавека за самы кароткі час узводзіліся гмакі фабрычных карпусоў, цэлыя кварталы жылых дамоў.

Хіба, напрыклад, мала гераізму, праваіў беларускі народ у пасляваенны перыяд? Адно перасяленне мільямі людзей з зямлянак ў новыя дамы варта цэлай эпохі. Усе мы памятаем цэлыя зоны, якія фашысты ператварылі ў пустыню, думаючы, што пасля іх тут і трава не будзе расці. Ці, скажам, бываў у калгасах Прычкага раёна пасля вайны, той наўдзёна бачыў усё гэта сваімі вачыма. А як пакутліва было глядзець на хлебараба, які ў даваенны час прызвучаўся да трактара, камбайна, а пасля выгнання акупантаў зямляны быў зрагачаў у луг кароўку, малаціць мізнымі ўраджаі дзедаўскім папаву! Пра ўсё гэта мы часам забываем, рапучымся за сённяшняе савецкую вёску, якая вырашае самую велічуну задачу: лагнаць і перагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі па выраб прадуктаў харчавання на кожнага чалавека.

Многа вялікіх спраў ажыццёлена за кароткі час сацыялістычным горадам. Сведчанне таму — сучасны Мінск з яго новымі праспектамі, вуліцамі, архітэктурнымі ансамблямі, з небылай дагэтуль прамысловай прадукцыяй, якая карыстаецца шырокай славай ва ўсім Савецкім Саюзе і далёка за яго межамі. А вальміце старажытны Полачк, ператвораны цпер у сучасную будаўнічую плошчу, вольміце, нарэшце, любы з гарадоў у заходніх абласцях рэспублікі — малюнак будзе аднолькавы. Усюды кіпчэ гарача стваральная праца.

Цпер давайце паглядзім, якое адлюстраванне знайшлі ўсе гэтыя факты ў літаратуры. Зроблена, вядома, не так мала. І калі гаворка ідзе аб адстаўненні літаратуры ад жыцця, то на ўвазе, відаць, треба мець не колькасць напісаных твораў і нават не самую іх томатку. Аб працоўных буднях пасляваеннай беларускай вёскі чытаем мы ў раманах «Пад мірным небам» і «Шырокія гарызонты» А. Стахоўска, «Свята над Ліпскам» М. Паслядовіча, «У добры час» і «Крыніцы» І. Шамякіна, «Даль палаява» Т. Хадкевіча, «Калі зліваюцца рэкі» П. Броўкі, ў апавесці «Зямля маладзее» і «На Быстрыцы» Я. Брыля. Наўрабяр можна блізкатуча. Што ні назва, то актуальная тема, невыдуманная жыццёвая сітуацыя. У многіх выпадках сапраўды так, але тое-сёе не вы-

рымала правэрыць часам, хоць і час гэты вымарэцка лічанымі гадамі.

Колькі розных думак было ў свой час выказана аб рамане А. Стахоўска «Пад мірным небам»? Гэты твор нават параўноўвалі з «Умантай цаліной» М. Шодавана. У рамане сапраўды было многа цікавага, арыгнальнага, свайго, але толькі ў дэталах, прыватнасцях. Сама карціна ў цэлым атрымалася негарадай толькі ў зменшаных прыметах. Не дапамагілі нават тыповыя абставіны, у якіх аўтар паставіў герояў. Абстаўні гэтага ўсім вядома. Ушчэрп разбурана ворагам грамадскага гаспадарка калгаса, спустошаныя палі, спаленыя хаты, адсутнасць машын. Так было на самай справе ў тысячах вёсак. Аўтар паграшыў у іным: ён не рагадзіў, як павінны дзейнічаць героі ў падобных абстаўнах. Атрымаўся разрыў: абстаўні засталіся самі па сабе, а героі раманамі — самі па сабе.

Скажу канкрэтней: калгаснае сялянства рэспублікі пры самай вялікай дапамозе ўсёй Савецкай дзяржавы вырашыла дзве жыццёва важныя задачы: треба было не марудна вывесці людзей з зямлянак, перасяліць іх у новыя дамы і адначасова аднавіць пасіяныя плошчы, забеспечыць паўны ўзровень ураджайнасці, укамплектаваць грамадскія фермы. Пісьменнік жа прымусяў героіў, без уліку абстаўні, без цперэрай ацэнкі сваіх магчымасцей паставіць на першым плане будаўніцтва дамоў гарадскога тыпу з цэгла, а ўсё астатняе лічыць справай другараднай. Такая неадпаведнасць паміж намагаемымі героіў раманам і задачамі, якія ў першыя пасляваенныя гады вырашаў увесь народ, знікла мастацкую вартасць рамана.

Раман «Шырокія гарызонты» — адна з першых спроб адлюстравання ў літаратуры пачатковых перыяд пасляваеннага жыцця беларускага народа. Дастаткова вопыту ў нашых пісьменнікаў яшчэ не было. У прыватнасці, проза наша была яшчэ далёка ад той сталасці, якую мы цпер прызнаем за ён. Зразумела, што творчыя пошукі ў перыяд перапачатковага нахалення вопыту ў такой складанай творчай справе, як адлюстраванне новых з'яў савецкай рэчаіснасці, не маглі ва ўсёх выпадках даць стопрацэнтны поспех. Важна, што пошукі не спыняліся, і калектывны вопыт пісьменніцкай арганізацыі па шыраўся наспына. Пошукі ішлі ў правільным кірунку і пачыналіся галоўнаму: набліжэнню літаратуры да жыцця, павышэнню яе ролі ў камуністычным выхаванні працоўных, у іх мабілізацыі на ажыццёленне пераішчаровых задач гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Няма цпер асаблівых патрэб яноў вяртання да спрэчак аб рамане «Свята над Ліпскам» М. Паслядовіча, «У добры час» і «Крыніцы» І. Шамякіна. Відавочна адно: гэтымі творамі беларуская савецкая літаратура зрабіла крок уперад у творчым асваенні сучаснай тэмы.

Што новага было ў гэтых творах? Новым быў сам падыход да адлюстравання рэчаіснасці. Пісьменнікі не сталі чакаць пакулі асноўных праблем пасляваеннага ўладкавання жыцця будуць поўнацю вырашаны, асноўныя цяжкасці — пераадолены. Яны, пісьменнікі, імкнуліся сваімі чытачу, што такое добра і што такое блага, якія тэндэнцыі твора вітаць і падтрымліваць і ад якіх неабходна як найхутчэй адмовіцца. Усім, напрыклад, вядома, што вайна была суровай школай жыцця для мільямі савецкіх людзей. Але ж не сакарт, што вайна разам з тым знявечыла найбольш слабую душу, ажыўяла ў свядомасці асобных людзей шкодныя перахрыткі мінулага. Літаратура ў сваім імкненні верна служыць народу не магла не сказаць свайго слова і аб гэтым. Тым самым яна дапамагла і дапамагае Камуністычнай партыі ліквідаваць дзяжкі вынікі вайны, залучыць усе раны, што засталіся не толькі ў ачавоніцы, народнай гаспадарцы краіны, але і ў душах людзей.

Дзямід Суч («Свята над Ліпскам») і Максім Лескавец («У добры час») — людзі, аблабленыя парохам вайны, загартаваныя, завадала ён, на ўсё тое праінаўта. Але супраць адной харабы ў іх не аказалася дастаткова наўдзёнага імунітэту. Гэтай харабы можна лічыць прымернае захалленне асабістымі заслугамі, інжэнне адмовіцца ад наўмаў, якія былі прыгодны ўчора, у іншых умовах, і зусім непрыкметны сёння, калі патрэба інакш ставіцца да людзей. Сама пастаўка гэтай вострай праблемы ў літаратуры вымагае патрабаваннямі жыцця. Такія «камандзіраў», як Дзямід Суч, у калгасах тады было не так мала. Сустракаліся і людзі, якія падобна Максіму Лескавічу лічылі, што ім, заслужаным франтанікам і партызанам, задоволен больш, чым іншым людзям. Пісьменнікі М. Паслядовіч і І. Шамякін паставілі важную праблему не наогул, не апырына, а пра паўнага характары, народжаныя паўнымі абстаўнамі.

Вырашана праблема ў двух раманах паэрама У адным выпадку, у рамане М. Паслядовіча, «камандзірскі» замашкі Дзяміда Суча не так ужо, здаецца, і шкідны. Наадварот, аўтар мабыць сам таго не заўважаючы, ледзь не апраўдаваў свайго героя: вайна, партызанчына, звычайна камандаваць людзямі, аддаваць загады, якія треба выконваць без прычэнаў. Што ж атрымалася ў мірных умовах? Атрымаўся, як памятаюць чытачы, так: інтэлігент ва ўмовах мірнай працы метады кіравання людзямі... не парашоцілі Дзяміду Сучу за кароткі час вывесці калгас у перадавыя. Цперці паражэнне старшыня суседняга калгаса Віктар Заленка, бо чалавек гэты знаўта любіць... раіцца з аднаўскаўцамі. Праўда, у Віктара Заленкі ёсць і іншыя недахопы, але сама логіка расстаноўкі героіў у рамане, сам характар канфікту паміж Дзямідам Сучом і Віктарам Заленкам даюць падставу для рааблітацыі старшнін калгаса, які падмяняе выхаванне людзей начальніцкім зага-

дам, і асуджэння старшнін, які знаўта прыслухоўваецца да голасу іншых хлебарабаў. Някага ўтрывання тут няма. Логіка ёсць логіка.

І. Шамякін больш грунтоўна падышоў да матырыўкі паводні Максіма Лескаўска, да паказу шляхоў яго вырашэння. Дзямід Суч як стаў, так і застаўся стаць над калектывам. Характар яго развіваецца, па сутнасці, самастойна, без асаблівага ўдзельнага асяроддзя. Максім Лескавец наўдзёна правільна жыць толькі дзякучы калектыву. У гэтым выпадку мы не баімся закліду, які часта робіцца ў адрас крытыкаў: што, маўляў, за маера параўноўваць твор з творам, вобраз з вобразам? Чаму не звяртае свае думкі і вынады з рэальным жыццём? Што ж, адкажам мы на такі заклік: сапраўды мастацкі твор — гэта і ёсць рэальнае жыццё ў спеасаблівым вобразным прамалеанні. Калі ж у некалькіх творах сустракаецца а амаль аднолькавымі сітуацыямі, чаму не разабрацца, дзе ж лепш захоўваецца праўда жыцця, праўда чалавечых характараў?

Адно бласпэчна: жыццё не стаіць на месцы. Праблема, якая ўчора лічылася наўдзёнай актуальнай, сёння можа і не хваляваць нікога. Мне асабіста здаецца, што дарэмна мы, звяртаючыся да пісьменнікаў, усё гаворым і гаворым: следзіце за жыццём, ідзіце за ім у нагу, ва ўсім разе не адставайце ад яго. А гэтага ж, відавочна, мала. Калі мы згодзімся з такімі заклікамі і толькі будзем следваць за жыццём, за падаемі, то няма поўнай гарантыі, што ва ўсёх выпадках мастаку будзе разгледзена нават блізкаю перспектыва, не гаворачы ўжо аб даліччых планах. Разгледзець усё гэта можна толькі ідучы ўперадзе, а не ў аргаргэзе, разам з развядца, а не з тыліна, не з абозам. Таму пра абрысы сённяшняга дня, пра прыкметныя для ўсёх, адчуваныя рысы ўжо заяваванага і здабытага, унутраным зракам убачыць як прабываюца, мацнеюць, набіраюцца сіл парасткі новага.

Раманы «Крыніцы» І. Шамякіна, «Даль палаява» Т. Хадкевіча і «Калі зліваюцца рэкі» П. Броўкі напісаны на самай актуальнай тэме. Пра гэтыя творы гаварылі і пісалі доволі многа, таму абмажваемся толькі некаторымі заўвагамі. У сувязі з вялікай работай па ліквідацыі вынікаў культуры асобна, якую партыя праводзіць адкрыта, перад усім народам, і з яго актыўнай дапамогай, там-сам актыўна-аналіза асталяны, абнаўляліся, а народна і антыпартыйныя элементы, што да часу туліліся, як краты, у цёмных ворах. Ім, гэтым людзям, няма ніякай справы да сапраўднай ліквідацыі вынікаў культуры асобна, да вырашэння памылкаў, якія ў свой час дапусцілася асобнымі людзямі ў асобных пытаннях. Ім хацелася б зганьбіць усё савецкі лад, усё палітку партыі, усё машы кіруючыя кадры. Усе тры названыя раманы напісаны з прычынопаў партыйных паціўні і дапамагаюць ішчэ большаму ўмацаванню адзінства партыі і народа.

Акрамя іншых мастацкіх вартасцей раман «Даль палаява» на маю думку, мае ў гэтым і ў падтэксце ішчэ адну асаблівасць. Твор гэты раскрывае сутнасць такой важнай партыйнай і дзяржаўнай праблемы, як падбор і выхаванне кадраў. Вобразы Паходні, Ваўчка, Бабейкі і ў першую чаргу Інукевіча маюць прамое дачыненне да гэтай праблемы. Ёсць стары, правераны і выпрабаваны гадамі прыпынч у адносінах да кадраў: давярэй і правайрай. Інукевіч на пэўным этапе свайго чалавечай і партыйнай біяграфіі адшоў ад гэтага прыпынчу і пачаў кіравацца толькі яго першай часткай. Давярэй ён усім, асабліва былым свайм партызанскім папачнікам, не робіць выключэння нават для такіх махлятараў як Бабейка. Пра неабходнасць праваірай людзей на практычнай працы сакратар райкома заўваж.

Які-небудзь аглабелішчы-крытыкаў уявіў бы ламант: гадзіце, маўляў, якія людзі кіруюць райкамамі партыі, гнаць іх адкуль, гэтых Інукевічаў, разам з Бабейкамі і іншымі цёмнымі людзямі. Героі Т. Хадкевіча разумюць сваю задачу інакш. Яны ўважліва ставяцца да кожнага чалавека і аддзяляюць памылку ад злычынства, не дагледзя ад саўдзёлу ў чыісцы ад абдуманых камбайнаўчыкаў, шчырасці ад крывадушша. Гэта і ёсць вера ў людзей, без якой нельга ў нашых умовах і кроку ступіць. Таму мы не здаіліся, што Інукевіч, вызвалены ад абавязкаў сакратара райкома, бо ён адстаў ад жыцця і яго новых патрабаванняў, ідзе на іштучу, пасіўную для яго працу не сампраметаным, зольным зрабіць правільныя вывады з суровай крытыкі, якой падверглі яго камуністы. Мы верым у тое, што прычынопаў крытыка саслужыць добрую службу Ваўчкі і ён, пасля многіх доволі цяжкіх памылак, наўдз

Спявае Гродзеншчына

Ніколі яшчэ старажытна беларуская зямля Гродзеншчыны не ведала такога свята песні і танца, як у дні абласнога агляду мастацкай самадзейнасці. Тысячы маладых таленавітых рабочых, калгаснікаў, студэнтаў, школьнікаў дамаганьнямі сваё мастацтва, свае песні і ў авалоданні выканаўчым майстэрствам. Гэтае свята саветскай музычнай культуры, якое праходзіла ў абставінах вялікага працоўнага ўздыму беларускага народа, было прысвечана 40-й гадавіне Беларускай ССР.

Кожны творчы калектыў прымаў удзел у спарбодзе на лепшае выкананне народнай песні, народнага танца. Было радасна чуць, як харавая капела калгаса «Сцяг Саветаў» Навагрудскага раёна з вялікім натхненнем спявала без суправаджэння складанымі харавымі творамі «Парыжанскія акорды» Р. Пукста. На такім жа высокім мастацкім узроўні была выканана польская народная песня «Зялёны». Кіраўнік харавой П. Радзіцкі паказаў сабе сталым майстрам і знаўцам харавога мастацтва.

З сапраўдным творчым уздымам хор школьнага «Нёман» (кіраўнік Т. Пін) выканаў папулярную рускую песню «Барадзіно» без суправаджэння. З акадэмічнымі песнямі «А ўчора не быў», «У сэрцаў я радзіла» выступіў хор калгаса «Зара камунізма» з Навагрудчыны.

Але не толькі гэты раён аказаўся ў ліку лепшых па харавому мастацтву. Шучынскі, Казлоўшчынскі, Слоніміскі, Лідскі і іншыя раёны таксама парадзілі сваімі таленавітымі песьнямі калектывамі. Перш за ўсё неабходна згадаць імкненне многіх самадзейных харавых і ўдзельнікаў самадзейнасці да чыстага калектыўнага спявання без суправаджэння. Гэтае жаданне вынікае з самай сутнасці песні і адпавядае традыцыям народнай харавой культуры. Таму неспадкова ў вёсцы Дзесянаў, дзе захаваўся гэтыя традыцыі, існуе выдатная калгасная капела. Яе рэжысёр кіраваў многія антыяўшчы-аматары. Аднак калектыў шэраў захаваў сваю асаблівую манеру выканання, заснаваную на масювальных традыцыях. У прытанасці, песню «Тры дубы» хор спяваў без суправаджэння, у крыху запаволенай манеры, падкрэслваючы выразнасць кожнага куплета. Таксама яра і глыбока выканаў рускую песню «Удз» хор Азарніцкага Дома культуры Слонімскага раёна.

Траба адзначыць свежае гучанне акапелнага хору Гродзенскага музычна-педагагічнага вучылішча, асабліва пры выкананні ім беларускай песні «Янка» і «Нова» Іпалітэна-Іванана. Дубоўна прагучала ўсялякая песьня «Найду, найду, Ясю міль» і лірычная песьня «Ой, рэчанька, рэчанька» ў выкананні харавога калектыўнага фабрыкі «Альбярці» Слонімскага раёна.

З поспехам выступіў харавы калектыў Гродзенскага ансамбля песні і танца. Прыкладна і шырока прагучала песьня «Край мой любімы» Р. Пукста. Бліскава выканана «Полька» і «Кодкі ў небе ворак» (слыны і музыка А. Шыдоўскага). Разам з тым хочацца адзначыць некаторыя недарэчы, фрагментарнасць выканання песні «Матэрыялізм» самадзейнага кампазітара Мачалава. Парадаваў саўхозна і жаночы хор тонкасуконнага камбіната, які выразна і інтансійна чыста спрасаваў «Песню аб Мінску» І. Кузняцова і беларускую народную песню пра Кастанціна Заслонава.

Побач са шматлікімі харавымі калектывамі на аглядае выступілі вакальныя ансамблі — квартэты, трыя, дуэты і асобныя салісты. Траба адзначыць мужчынскі вакальны квартэт Радунскага раёна, які выразна і вобразна выканаў беларускую

жартоўную песню «Камары», вакальны квартэт маладых рабочых з Мастоўскага раёна і асабліва жаночую — вакальную групу з Воранаўскага раёна, якая здолела ў самабытнай манеры выканаць народную песню «Шумяць вербы».

На аглядае дамаганьняў сваё мастацтва ўдзельнікі вакальных рабочых гурткоў і калгасныя спявакі. Многія з іх спявалі «Нёман» М. Сакалоўскага, украінскую песню «Дзіўлюся я на неба», «Толькі з табою» І. Любана, беларускія песні «Сімох», «Чабарок» і інш. Багата гучала з эстрады частушкі на самыя разнастайныя тэмы з жыцця савецкіх людзей. Тут былі і сатырычныя куплеты, якія высмейваюць гультаёў і безгаспадарчых людзей, сустракаліся частушкі аб кукурузе, пра дзідзят-даярка, аб партызанах, частушкі лірычныя, поўныя залушчэннямі і цэпльнямі. Нажал, усе яны спяваюцца звычайна на два-тры матывы, якія пасля вялікай колькасці паўтарэнняў робяць не вельмі прыемнае ўражанне.

Наогул неабходна адзначыць некаторую аднастайнасць рэпертураў харавых і сольных песьняў. За выключэннем песні «Слава партыі» І. Кузняцова, іншыя песьні на гэтую тэму не прагучалі на аглядае. Не пачулі мы і выдатных творчых, поўных энергічнага поспуту баявых, поўных савецкіх кампазітараў У. Алоўнікава, А. Новікава, В. Аляксандра і іншых савецкіх кампазітараў. Вялікае ўпущэнне — амаль поўная адсутнасць музычнай класікі. На аглядае не прагучалі ні адзін рускі раманс, ні адна арцы, арцыа. Збеднены быў і беларускі прафесійнасны рэпертуар.

Затое нямаюць цікавых нумароў было ў жанры мастацкага чытання. З эстрады гучалі творы М. Горкага, У. Маякоўскага, К. Крапіва, У. Корбана і іншых пісьмемнікаў і паэтаў. Калгасны хлапец Сіўко асабліва выразна і сціпна яра раскрасіў перад слухачамі змест твора К. Крапіва «Каровіны мужык». Малады чытальнік вдало акцэнтаваў дэталі, і журы аглядаў параіла яму вучыцца ў тэатральным інстытуце.

Шырока была прадстаўлена на аглядае і аркестравая, інструментальная музыка. З цікавасцю аднесліся слухачы да выступлення самадзейнага сімфанічнага аркестра (дырыжор І. Сагайдачны), стварэнне якога беспрэчкі гаворыць аб навунасці ў Гродна на музычна падрыхтаваных і здольных людзей. Аркестр выканаў «Патрыятычную песню» з кантаты «Маска» Чайкоўскага і папур на тэмы беларускіх песьняў. Наглядзячы на тое, што гэты калектыў існуе ўсяго толькі два месяцы, ён поўны творчага гарання і паспяхова рухаецца наперад. Яму неабходна тэрмінова дапамога ў рэпертуары, і тут слова — за беларускімі кампазітарамі.

Добрае ўражанне пакінуў аркестр народных інструментаў Гродзенскага музычна-педагагічнага вучылішча (кіраўнік тав. Баркоўскі) «Вальс» Андрэева і «Беларуская полька» М. Чуркіна былі выкананы ім з густам, тонка і выразна. Духавыя аркестры Гродзеншчыны, імячучыся да прастанды нацыянальнага рэпертуару (народныя танцы, песні, фантазіі на беларускія тэмы), робяць несумненныя поспехі.

Парадаваў выступленнем калгасны аркестр народных інструментаў Караліцкага раёна (кіраўнік Т. Блавец). Яго выкананне «Бульбы» і «Янк» сведчыла аб добрых народных традыцыях. Некаторыя творы ў выкананні Гродзенскага эстраднага аркестра прагучалі з джазавым ухілам. Гэты шлях не можа прывесці да заснавання ўдзельнікамі багатых традыцый прафесійнальнай музыкі як класічнай, так і сучаснай. На гэтым фоне вельмі прыемнае ўражанне пакінуў ансамбль дудароў Засецкага сельскага клуба Дзятлаўскага раёна.

Роботніцу швейнай фабрыкі Аўгінню Скачкову і электрамашыніста завода стэнаграфістаў Міхаіла Кардоль вядоўца ў Воранаўскага раёна ў асаблівую жаночую — вакальную групу з Воранаўскага раёна, якая здолела ў самабытнай манеры выканаць народную песню «Шумяць вербы».

На здымку: Аўгіння Скачкова і Міхаіл Кардоль рыхтуюцца да выступлення.

Фатахроніка БЕЛТА.

Мала было салістаў-цымбалістаў, баяністаў, скрыпачоў. Шырока прадстаўлена шматграннае, яра танцавальнае мастацтва. Многа разоў чуліся з эстрады задорныя гукі «Бульбы», «Лявоніх», «Полькі-Янк», «Украінскага галапка», «Рускага пералісу», «Польскага мазуркі», «Малдаўскага» і іншых танцаў. Калектыў Зацішскага хаты-чыталні, любючы абергаючы добрыя традыцыі Дзятлаўскага раёна, выканаў сваёасаблівы танец «Лястэтка».

Танцавальная група Казлоўшчынскага Дома культуры ўдзельна выканала танец «Янох». Прычым удзельнікі сваімі рухамі паказвалі ўвесь працэс працы апрацоўкі лану. З такім жа пэтычным настроем была выканана харографічная танцавальная сценка «Беларускае вяселле», пастанавлена чыгуначным калектывам. Выразнасць і сціпнасць прадэманстравала танцавальная група Шучынскага раёна Дома культуры ў літоўскім карагодным танцы «Яравы хмель».

Многа фантазіі, творчай выдумкі прадэманстравала панастаўшчы танцавальнай сценкі «Беларуская кукуруза» Л. Ляшэнка. Наглядзячы на некаторыя недарэчы, нававанасць асобных рухаў, ліній, сама сцена падкупала сваёй навізнай, імкненнем адлюстраваць працоўныя будні калгаснага вёскі.

Як паказаў агляд, найбольшых поспехаў дасягнуў калектыў Гродна, Навагрудка, Слоніма, Ліды, а таксама Казлоўшчынскага, Ваўкавыскага, Шучынскага, Караліцкага раёнаў. Сельская мастацкая самадзейнасць, наглядзячы на адсутнасць кваліфікаваных кадраў кіраўнікоў у многіх раёнах, усё ж дасягнула вялікіх поспехаў. Гэта тлумачыцца сапраўднай любоўю да мастацтва і багатай таленавіццю ўдзельнікаў самадзейнасці.

Хочацца пажадаць усім удзельнікам і кіраўнікам калектываў сур'ёзна і многа працаваць над падрыхтоўкай да паказу свайго мастацтва ў Мінску.

Б. СМОЛЬСКІ.

Гродна.

Юльян КАВАЛЕЦ

Навельі

Рубцы

Ен аршытаваў іх на глухой плячовацы, па якой шпачыравалі козы. Аршытаваў згодна патрабаванняў адпаведнага артыкула кодэкса. Грозна закрасіў: «Стоі! Рукі ўгару! Кру-гом марш! Кладзіся!» Потым таропка пабег да іх і пачаў вязаць рукі, Дроту на ўсіх не хапіла, дык рукі Людвікі перацігнуў дзяжэаю. Затым халап кожнага за каўнер і ставіў на ногі. Гнаў аршытаваных перад сабой у напрамку пачатай новабудовы. Равальвер увесь час трымаў напачатку. Вядучы іх паў аршытаваных, шукаў адпаведнага месца. Знойшоў яго непадалёк ад свежкага катавана. Паставіў калі сідны. Будзе страляць у спіну. Людвіка, адушыў, што дзяжэа спадае, вываляла свае рукі, палезла ў кішню, дасцала кавалек булі і пачала есці.

— Людвіка, пакінь жавальці! — абурэўся ён і патрос равальверам.

Дзідзюшка борадзенька схавала ў кішню булку, склала рукі і апусціла галаву... — Увага! Пачынаю з Кубальскага... аб'явіў ён і націсьнеў за спіну аршытаванага, што стаў алева. Паушыў страл. Кубальскі ўдарыўся, сагнуўся і асунуўся ў пясак. Зноў страл. Другі аршытаваны цяжка асунуўся на сідны. Іншы раз шчофкнуў куры, але трэці з чаргі не ўпаў.

— Катуй! — закрасіў «зайбача». — Ты ж застралены, чаго стаіш?

— Ага... агадзіся Катуй і зараз жа лёг.

— Разявака... дадаў стралок.

Запанавала цішыня. Вось-вось меўся грмынуць чарговы страл, але гаспадар равальвера чамусьці больш таптаўся на месцы.

— Зброя папсавалася... нарэшце прызнаўся ён.

— Папсавалася? — перапытаўся адзін з аршытаваных. — Шкада...

— А што ёй зрабілася? — пацікавіўся другі з хвалюваннем у голасе. — Наўжо нехта паправіць?..

Праз хвіліну ўсе падняліся з зямлі і акружылі свайго азекутара. Пачалася гарачы размова, пасыпаліся слухныя паролы, неўзабаве равальвер быў адрантаваны. Людвіка, якая меркавала, што гэта не так хутка наступіць, анов узялася за булку.

— Людвіка, пакінь жавальці! — аснона выкрасіў стралок. — Усе на месцы!

Зноў пачуліся стралы. Аршытаваныя, што сталі калі сідны, жаліліся ў пясак. Ад апошняга стралу загнула Людвіка; не паспела перад смерцю з'есці булку.

— Я шчофну, бачу! гуляю гэтах дзядзей і адна куля трапіла ў мяне. Нану я тую кулю да гэтага часу ў сваім сэрцы.

Гродна.

Друкуем навамы польскага пісьмемніка Юльяна Кавалеца, аднаго з першых прэміяў на конкурсе, які быў аб'яўлены Польскім Камітэтам міру і Саюзам польскіх пісьмемнікаў.

боін. Сям-там кусцілася пажоўкла трава, якую кожны дзень таптаў дзедзі, дастойвалі свой век вялікі, але няглыбы сосны. Слабыя рукі дзядзей аказаліся вельмі дужыя; здолелі ўтрымаць у неспрытомнасці гэтыя выніслыя дрэвы.

Пачаліся абавы. Дзедзі гулялі па-рознаму. Некаторыя спрытна пераскоквалі адно перад другою, голопам ездзілі на кійках, капалі кійкамі зямлю, бышчам імі можна было дабрацца да нейкага скарбу, падкідалі мячкі, пашыты з анукач, і рабілі выгляд, што гэта сапраўдны мяч са скуры і гумі, надзьмуты сапраўдным насосам.

Янак прышніўся з боку, падмігнуў Стафка, усміхнуўся навесела і спытаў: — Кацеў бы, каб у цябе была маці?

Стафак закруціўся на пляце і нагнуўся па чарапок, які падкілаў угару.

— Дурніца... аказаву ён.

Потым яны адыйшліся ў той бок, дзе цудам захаваўся рэдзенькі кусты. Спало-

халі вера'я і малага блакітнага матыла, сарвалі з кустоў па лістку, прытрымалі ў роце і прыслелі да дрэваці непадалёку ад астатніх дзядзей.

— Дык акую ты хацеў бы мець маці? — спытаў Янак.

— Стафак узяў кійк і намалываў на зямлі постаць кабаты з падкручанымі валасамі.

— Але ж і дзядзюля! — неадвольна скрасіўся Янак. — Магла б падняць дзебе на руках.

— Хачу, каб была такая. Яна збіла б нашага выхаванца, — аказаву Стафак.

— А я хацеў бы мець такую, якая ўсочары расказвала б пра мядзведзюў у лесе, — задумана сказаў Янак.

— О, каб такая была... — уздыхнуў Стафак. — І Вацэк аб такой марыў. Ён уранку моцна стукнуў Зыбку памаж вачэй.

— Я бачу, але і Зыбка не застаўся ў даўгу...

— А Рамак хацеў бы такую маму, якая б заўсёды злавала і крычала на яго: Ромуся, вась я табе пачашу азадк кійком.

Засмяяліся абодва, потым яны прыслелі, каб лепш бачыць чарвяка, які дарэмна шукаў кусціка травы. А лічкі яны прыгладзілі да пацешнага вера'я, што нечага шукаў на зямлі, на якой нічога не было...

Пераклаў з польскага мовы Алясь БАЖКО.

Рэдкая выданне твораў А. Міцкевіча

Нядаўна мне выпадкова ўдалося знайсці вельмі рэдкае выданне твораў геніяльнага польскага паэта А. Міцкевіча. На тытульным лісце кніжкі значыцца на польскай мове: «Адам Міцкевіч. Пэтычныя творы. Выдаў і расклаў паэту Талдуш Піні. Выданне шостае, поўнае з фоталістаграфіямі і копіямі аўтографу паэта, Навагрудка, 1934. Выданне Міцкевіцкага камітэта».

Цікавая гісторыя выдання гэтай і іншых кніг Міцкевіча ў былой буржуазнай Польшчы. Пад уражаннем наведвання ў 1922 г. Навагрудка снімам А. Міцкевіча Уладзіслава тут узнік так званы «Міцкевіцкі камітэт» — добраахотнае таварыства па ўзмацненню паміж вялікага пэсіяра. У камітэт, апроч прадстаўнікоў навагрудскай грамадскай, увайшлі вядомыя польскія літаратары і мовазнаўцы — Шышко-Богусь, Юзаф Кюс, І. Рамер, Ст. Ларэнц і інш. На срэдзі сабранныя камітэтам, у Навагрудку на Замкавай гары быў куплены за шэсць тысяч злотых невялікі ўчастак зямлі, дзе ў перыяд 1924—1931 гадоў шматлікімі экскурсантамі быў нааснаваны «Капец Алама Міцкевіча» — сімвалічны славянскі помнік прысвечаны зямлю і геніяльнаму паэту.

Па рашэнню камітэта ў Навагрудку з 5-га па 30-е чэрвеня 1931 г. былі ўрачыста праведзены «Дні міцкевічэў», у дачыненні якіх быў скончаны наспіс кніжкі, выкуплены з прыватных рук родны дом А. Міцкевіча і закладзены ў ім музей і бібліятэка. Апроч таго, было выкуплена ў памешчыка і аб'яўлена запаведаным легендарнае, услаўленае ў многіх пэтычных творах Міцкевіча возеца Свіцязь.

Адной з галоўных задач камітэта было масавае выданне твораў А. Міцкевіча. Наглядзячы на тое, што ён меў вельмі мізэрныя сродкі, у 1931 г.

удалося выдаць невялікім тыражом першае выданне твораў навагрудскага паэта свету пад рэдкім імям Талдуша Піні. А ўсяго за перыяд 1931—1939 гг. было выдана восем параўнальна неадрэгістых поўных збораў твораў А. Міцкевіча.

Грошы, вылучаныя ад продажу кніг, былі выкарыстаны на добраўпарадкаванне «Капца» і ўтрыманне сядзібы Міцкевічаў. Знойдзеныя кнігі — шостае выданне. На першай старонцы не ў шостае выданне ад камітэта гаворыцца: «Нам вельмі прыемна, што пільне з дапамога гэтай кніжкі кожны, няваж сямі — белым без асаблівых цяжкасцей выканае свой абавязак і знаёміцца з творамі вялікага народнага паэта, — а другою вылаткі і праца па выданню гэтай цудоўнай кніжкі акупацца ў тэчку збоў».

Ва ўступнай частцы кніжкі, напісанай прафесарам Т. Піні, гаворыцца пра жыццёвы і творчы шлях паэта, робіцца разгляд яго важнейшых твораў. Гаворыць аб вялікім значэнні асабістага знаёмства і сардэчнай дружбы А. Міцкевіча з выдатнымі рускімі пісьмемнікамі і паэтамі — Пушкіным, Вялёмкім, Рыдзеевым, Бястужавым і іншымі, Т. Піні піша: «Гэтыя адносіны дазволілі нашаму паэту заглянуць глыбока ў душу перадавоў рускай грамадскай, адорыўшы яе ад харыкаўчыноўнікаў і з глыбокім веданнем і сімпатыяй ахарактарызаваў у «Дзядзях» (Уступ) і ў «Пане Талдушы» (капітан Рыкаў)».

Уступ заканчваецца словамі: «...Імя Міцкевіча будзе жыць у стагоддзі, які імя творцы сучаснай польскай літаратуры і аднаго з вялікіх сямі нашых народаў».

У кнізе сабраны ўсе басны, у тым ліку «Свіцязь», «Савіянкі», «Рыбка» і інш., раманы, саяеты, казкі, пералік, а таксама будныя пэтычныя творы — «Дзядзі», «Гражына», «Капітан Валероўскі», «Пан Талдуш». Кніга мае вялікае значэнне для вывучэння творчай спадчыны вялікага славянскага паэта.

А. ХАЦКЕВІЧ.

На здымку: тытульны ліст кніжкі А. Міцкевіча.

Фота О. Дымшкі.

Літаратура і сучаснасць

(Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.)

Уплыў капіталістычных адносін у горадзе і вёсцы, сістэма куплі-продажу ўсіх каштоўнасцей, у тым ліку і чалавечых здольнасцей, частка ідэялігічных людзей, якія атрымалі адукацыю на маладзёных калейніках свайх бацькоў-гарапашнікаў, адраўнавалася ад народа і прымыкала да лагера «панюў». Неадрама ў Ф. Багушэвіча маці-саліна, гадуючы аб лёсе малавяска сына, утрэшчэшт гадзюжыцца, каб ён не стаў ні «панам», ні «вялікім капітанам». Такую ж маці-салінуку Эм. Бадуля ў адным з апаляданаў выправаў на калідзі к сьмю, у горад. Гаротная жанчына не пачула нават добрага слова. Падзеі звязаныя з трыма рэвалюцыямі ў нашай краіне, лічча больш разнакаваў інтэлігенцыю, прымуслі кожнага чалавека заняць пэўнае месца па той ці па гэты бок барыкад. Літаратура заведвала гэта ў выдатнай трылогіі Якуба Коласа.

Праблема інтэлігенцыі і народа займала вялікае месца ў савецкай літаратуры дваццатых — трыццатых гадоў. Напаміны толькі пра такія творы, як «Сонца пад шпалью» Хв. Шынклера, «Хто смеяцца апошнім» К. Крапіва. Для інжынера Прымстома з апавесці «Сонца пад шпалью» было надзвычай важна прызнаць Савецкую ўладу не толькі да-факта, але і да-юре. Ён гэта сумленна зрабіў, калі пераканаў, што Савецкая ўлада, Камуністычная партыя даюць толькі пра імя народа, пра росквіт краіны і таму кожны патрыёт павінен шчыра, без хістанняў удзельнічаць асабіста ў вялікіх пераўтварэннях. Іншы больш паўрачэстым і пакутыльным шляхам прышоў да служэння народу Тулага з песьні К. Крапіва «Хто смеяцца апошнім».

Для герояў рамана «Крыніцы» нават не існуе такой праблемы, такога падзелу: інтэлігенцыя і народ. Інтэлігенцыя даўно злілася з народам, стала яго неад'емнай часткай. Жыццё вымунула на першы план іншую, вельмі важную ў наш час праблему: якім павінен быць шлях маладога паваляна да навуцы, ведаў, высокай культуры. Гэта не такія простыя пытанні, як здаецца на першы погляд. Есць жа ў рэальнае герайна-салініка, якая не хацела б, каб

дэ дачка была азнама з маэламі, з чорнай працай. Можна гадзюжыцца ці не гадзюжыцца з аўтарам, што менавіта такая працавітая, сумленная і шчыра калгасніца, якая разумее санс уласнай працы, чамусьці становіцца рупарам падобных няправільных поглядаў. Але сама праблема ад гэтага не глыбее ў сваёй актуальнасці і вяртанні. Зняважліва адносіны да «чорнай працы» перайшлі да нас як неад'емна-важны ашчэ перажытак капіталізма, які усё тое ж імкненне часткі людзей не старацца уласнымі рукамі новай, патрыятычнаму народу каштоўнасці, а «служыцца».

Аўтар рамана паказаў дзве тэндэнцыі, а чытач ужо сам робіць вывады. А зрабіць іх не дзяжэа. Хто мае рацыю — ці той баячка, які радуецца, што яго сын — школьнік ведае камбайн не горш за любога механізатара і ніколі не будзе беларускай, ці тая звышчэпалітэла маці, што гадзе дачку-паненку? А не чалавека стваральнай працы? Той «янак-камбайнер Аляша Басілюк, які канфіліктуе, бадаі, з усімі, акрамя мабыць, старэйшага брата-механіка, добрага знаўцы машыны, напэўна таксама старае калі-небудзь выдатным спецыялістам, інтэлігентам. Але перад гэтым ён навучыцца працаваць, набудзе багаты жыццёвы вопыт, загартуе сваю волю. Вось вам і выбар жыццёвага шляху».

На іншым матэрыяле, але ў той жа сувязі з праблемай правільнага выхавання маладога пакалення вобразам Анежкі дзядзюль П. Броўка ў рамана «Балі аляноўскага рокі», што да шчасця, да прадзіяння лепшых якасцей чалавеча-грамадзянска прыводзяць толькі праца — калектыўнае, асабіста ўдзел у будаўніцтве новага жыцця. Гэта найбольш прафактычны сродак ад усіх і ўсялякіх шкодных уплываў.

Завуважым, што такая ўжо ўдзельнічае лепшых твораў літаратуры: кожны раз, калі перачытаеш іх нанова, знаходзіш штосьці новае і цікавае раей. Нічога выпадкова ў гэтым няма. Жыццё чалавека, а значыць і літаратуранага героя, не вымагавецца адной якой-небудзь функцыяй, адной праблемай. Пісьмемнік звычайна падкрэслівае галоўную, дамінуючую рысу ў характары героя, але не адмаўляецца ад

выяўлення і раскрыцця ўсіх іншых асаблівасцей жывога чалавека.

Герой літаратуры — наш сучаснік. Усё, што ён робіць, думае, перажывае абавязкова мае дачыненне да ўсяго грамадства, звязана з праблемай, якая адно вырашае, абумоўлена поўнымі абставінамі народнага побыту. Чалавек — не лабараторнае стварэнне, ізаляванае ад рэальнаснаго ўплыву асяроддзя, яго не закруеш у фабрыцы, не ад

На самадзейнай сцэне

Вялікі і добра знаёмы нашаму глядачу стала ў апошні год творчае жыццё многіх самадзейных драматычных калектываў. Сотням наведвальнікаў клубных залаў падаліся спектаклі, паставленыя сламі драмгурткаў Аршанскага чыгуначнага клуба імя Кірава і Віцебскага дыянапа-шасвага камбіната, Слонімскага раённа-га Дома культуры і Палаца культуры беларускага гарадскога Дома культуры ў Маладзечна і Мінскага аўтазавада. У рэпертуры гэтых і многіх іншых самадзей- ных драматычных калектываў рэспублі- кі—значныя творы сучаснай драматургіі, у тым ліку і п'есы беларускіх аўтараў. І што асабліва важна—гэта імкненне іх удзельнікаў і кіраўнікоў да працы спэ- ціфічнага жыцця, да прафесіяналізма. Вядо- ма, не ўсёды і не заўсёды гэта атрымлі- ваецца. Але там, дзе чацэ самадзейных драматычных калектываў стаць вопыт- ным, сур'ёзным кіраўніком, гэта вялікая і патрабавальная праца па выхаванні прафесі- ональных навыкаў аўтараў прынёсць свае вынікі. У гэтым, напрыклад, можна пера- канана на спектаклях драмгурткаў Мінскага аўтазавада.

Гэты цікавы, у пэўнай меры ўжо ста- лы калектыв аўтараў сцэнічнага мастац- ва адначасна ў мінулым годзе сваё дзесяці- годдзе. У паставіўшы драмгурткаў аў- тазавада ішлі такія спектаклі, як «Ягор Будыч» М. Горькага, «Радам» Б. Лаўра- нэва, «Вяночкі жаваранкі» К. Крапіва, «Выбачыце, калі ласка» А. Макаенка і «На крутым павароце» К. Губарэвіча. Со- рак удзельнікаў гэтага калектыву—гэта дружная, добра арганізаваная творчая сям'я. І для кожнага члена гэтай сям'і праца ў драматычным гуртку стала такой жа важнай часткай іх жыцця, як і ўзле- т у вытворчым жыцці роднага заводу.

— Яны ўжо не могуць не іграць, не могуць не займацца сцэнічным мастац- твам,—расказвае амаль названы кіраўнік драматычнага калектыва аўтазавада, за- служаны артыст Беларускай ССР Канстанцін Апанасюк Арэстнін. Гэты сім чалавек, які аддаў дзесяці год свайго жыцця служэнню прафесіянальнаму мастацтву, ад- ледзі персе ўсе сілы сваёй нестарэючай ду- шы працы з драмгурткамі.

Да 40-годдзя камсамолу і да юбілею рэспублікі аўтазавадцы паставілі на сваёй сцэне п'есу М. Аўтухова і М. Гарулёва «Выбух». Сцэнічныя сродкі аўтарскага гуртка ў пэўнай меры абмежаваны. І та- му там, дзе аўтары даюць аўтарам усхва- леным, драматычныя востры матэрыял, там адчувацца сапраўднае прафэсійнае спэ- ціфічнае жыццё (як гэта адбываецца, на- прыклад, у карціне вярчэнні або ў карці- нцы нямецкай камендатуры). І наадварот, там, дзе героі п'есы гавораць сухой, часам трафарэтайнай мовай,—там пачынаецца ры- торыка, плакат (асабліва ў карцінах партызанскага лесу). У цэлым жа ў прам'еры аўтазавадцы адчуваецца сур'ёзнае, па- дзельнае працаваўшае ражысэра спектакля К. Арбеніна і амаль усіх удзельнікаў па- ставыўкі.

Выраза, пераканальна праходзіць праз спектакль ідэя высокай годнасці савецкага чалавек, яго непрымысальнасці ў адзін з барацьбы з фашысцкімі захопнікамі.

На сцэне ў раздэ вынікаў гучыць жы-

Уладзімір КОРБАН

Крыклівы Ішак

БАЙКА

Вядомы нам Ішак Сябе паводзіў так, Як і ўсе іншыя аслам сябе паводзіць. Наранку, ледзве сонейка ўзыходзіць. Ён стаяў на плоту на двара, Свой хвост угору задароў І ну раўсці! — аж выгінае спіну, Усім нутром выдыхае сваё Іш-а-а! Іш-а-а! А што такое раў аслам, Дазнаеся, хоць раз пачуўш гэты раў. «Каб ты згарэў!» — Казалі ў абурэнні людзі. — Ён і нябожчыка пабудзіць, Жывога ж дазвадэ, падлога, да труны. Як толькі з Ішакам яны Ні мучыліся, што з ім ні рабілі, А адчыніў крычачы яго не адчыцілі, — На зодку ён раве, нібы папаў у вар І будзіць кожнага, як на пажар. Ад Ішака аж плакалі былі. Але аднойчы раніца настала І—дзіва дзіўнае! — Ішак маўчыць! Хто здолеў Ішака ад крыку адлучыць? Усе найхот дзіўніліся не мала. А ён стаіць сабе, — хвост палаяў у вар. Прыгледзіліся, — хвост палаяў у вар! І рад бы ён крычаць, ды хвост падняць не можа. Ушчыслены у загарожу, Без гэтага ж крычачы не могуць Ішакі. Ішак ужо такі, — Задзёршы хвост, ён галаву губляе.

Сустрэча з пісьменнікамі

У Ільінінскім сельскім Доме культуры Маладзечанскай вобласці адбылася сустрэча пісьменнікаў М. Аўрамчыка, Я. Скрыпяна, С. Майжэвіча і М. Пянікраты з прапоўні- мі вёскі. Крытык С. Майжэвіч расказаў прысут- ным аб стане беларускай літаратуры ў да- кастрычніцкі час і аб яе росквіце за сорак год Савецкай улады. З чытаннем сваіх вершаў і апавяданняў выступілі М. Аўрам- чык, Я. Скрыпян і М. Пянікрат.

І. ЗАЦІЦАЎ.

Першая ў раёне

Пры Скідзельскім раённым Доме культу- ры адкрылася першая раённая выстаўка народнай творчасці, на якой прадстаўлена звыш 100 экспанатаў вышэйшага якасця і разнаб- іх па драў. Прыставаў увагу работ- ні М. Янушэвіч, Е. Салозарскай, З. Прымак, І. Касцюкі і Г. Ількіна. Лепшыя экспанаты выстаўкі будуць пра- міраваны.

І. КРЫШАЛОВІЧ.

МЕСЯЧНІК КНІГІ

Пра гэта і не ведаюць

У час месячніка кнігі ў Кіраўскім раёне нічога не зроблена, каб палепшыць зава- літаратуры ў вёску, каб арганізаваць кніж- ныя гандлёвыя кіёскі ў калгасах, вёсках і на прадпрыемствах, каб арганізаваць віт- ныя кніжныя навіны.

Калі зацікавіліся, як праходзіць кніжны гандаль у гэтыя дні, старшыня райспажыў- саюза тав. Куляшэўска звярнулася ў бух- гальтэрыю і атрымала там лічы, пачала расказваць:

— У трэцім квартале на 100 рублёў план перавыканалі, Як бачыце, у сярэднім справы не усім дрэнныя.

Не выпадкова ўзяты ў бухгалтэрыі ліч- бы менавіта за трэці квартал. Бо ў гэты час праводзіўся актыўны продаж падручні- каў. Зусім іншая карціна была ў мінулыя кварталы, калі планы далёка не выконваліся. І нават у дні месячніка ў райспажыў- саюз не пшківаліся, на колькі ж рублёў прададзена штотдзённая кніг мастацкай літа- ратуры.

У раздэ гандлёвых арганізацый раёна на- огул пра месячнік кнігі нічога не ведаюць. Для старшыні Баравіцкага сельпо тав. Дзі- мітрэвіча і старшыні Харлапавіцкага сельпо тав. Тараненкі вестка пра месячнік з'яві- лася навіной. Тут з усіх іх імянуцца ад- стаяць старую выдумку, нібыта ў Кіраўскім раёне не куляць кнігі. І адставаюць, ня- глядзячы на тое, што гэты выдумка даўно ўжо абвергнута жыццём. Многія кіраўні- ка—студэнты Жыліцкага сельгастэхнікума, настаўнікі мастацкай школы, рабочыя Скач- коўскага лесазавода, калгаснікі сельгас- арцель «Рассвет», «Радыма» і іншых едць набываць кнігі для асабістых біблі- атэк у Бабруйск.

У тым жа трэцім квартале, на які спа- сылалася тав. Куляшэўска, карыстаючыся дапамогай лічбы па райспажыўсаюзу, Баравіцкага сельпо план па продажы кніг выканала толькі на 79 працэнтаў, а ў Хар- лапавіцкім сельпо—усяго на 55 працэнтаў.

Абыякавасць да беларускай кнігі

У апошні час бібліятэкі Леаніскага раёна вельмі дрэнна папярэюцца новымі творами беларускіх пісьменнікаў. Загачны- ца раёнай бібліятэкі тав. Гулідава па- бірае літаратуру не толькі для сваёй бі- біліятэкі, але і для сельскіх. Яна, не задум- ваючыся, вырашае — быць ці не быць творах таго ці іншага аўтара на біблі- атэчных паліцах. Гулідава не ўлічвае за- патрабаванняў чытачоў і заявак сельскіх бібліятэк. Нядаўна яна даслала ў Віцебск заўвагу на атрыманне кніг, у якіх не ўлі- чаны нават выданні, мець якія Міністэр- ства культуры БССР абавязвае кожную бібліятэку.

Да 40-годдзя БССР выйшла з друку многа цікавых кніг і брашур. Для пры- кладу назавём цыкл сацыяльна-эканаміч-

Калі ўлічыць, што ў асноўным гэтыя сродкі паступілі ад продажу падручнікаў, дык ста- ніюцца ясным, што кніга тут зусім не па- шанівае.

Такое ж становішча з кніжным гандлем і ў райцэнтры.

У Кіраўску пабудаваны вялікі кніжны магазін у людным месцы пасёлка. І ўсё ж кнігі тут прадаюцца дрэнна.

Работніца магазіна Кацярына Раманоў- ская гаворыць:

— Нам удалося за апошні час выканаць план таму, што прадалі на 10 тысяч рублёў падручнікаў.

— А ці ёсць у вас літаратурныя наві- нікі?

— Глядзіце самі. Тут столькі навалена, што не разабрацца.

— За дзень мы павінны прадаваць кні- га на 800 рублёў, а прадаем толькі на 200—300 рублёў.

— Дрэнна купляюць, — дадаюць другія работніцы.

Не дрэнна купляюць, а дрэнна прада- юць. Ёсць, напрыклад, у магазіне вітрына, зробленая з кніг беларускіх пісьменнікаў. Але завесілі яе плакатамі. Калі мы сымталі пра такія відымыя творы белару- скіх пісьменнікаў, як «Крыніцы» І. Шамя- кіна і «Калі зліваюцца ракі» П. Броўкі, тав. Раманоўска адказала, што яна такіх кніг не ведае і ў продажы іх няма.

У цэнтры Кіраўска—кніжны кіёск. У ім створаны вокны-вітрыны. Але цапер, у час месячніка кнігі, у гэтых вокнах выста- вілі некалькі дзіцячых казак і на тры чвэрці завесілі іх малюнкамі для ручно- вышывкі.

Некай надаўна праводзіўся сход гандлё- вых работнікаў, дзе было вырашана прада- ваць кнігі ва ўсіх сельскіх магазінах. Вы- казаліся і іншыя прапановы па паліпшы- нню кніжнага гандлю, але, нажал, усё скончылася ачымі размовамі.

М. КОГАН.

М. НИКАЛАЕНКА.

В. ХОМКА.

ДЗЕННІК МАСТАЦТВА

Канцэрты ўкраінскага квартэта

Сапраўднаму мастацкаму асяродку атры- малі амагаты музыкі, павышаўшы на канцэрце струннага квартэта Украінскай рэспубліканскай філармоніі. Яго выступле- ніе ў канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі выклікала вялікую цікавасць. Квартэт створаны ў 1951 г. з ліку выпускнікоў Кіеўскай дзяржаўнай кансерваторыі. За гэты час ён прапайшоў вялікі творчы шлях і выра- с у цікавы калектыв. У яго ўваходзіць музыканты, якія валодаюць добрымі прафесіянальнымі дадзенымі і вопытам ансамблевай ігры: А. Краўчук (першая скрыпка), Б. Сквайшоў (другая скрыпка), С. Качаран (альт), Л. Краснашчок (віяцельнік). Рэпертуар квартэта шы- рока і разнастайны. Ён выконвае творы класікаў замежнай музыкі — Гайдзіна, Моцарта, Бетховена, Шуберта, Шумана, Дворжака, Сметана, камерныя ансамблі рускіх кампазітараў-класікаў — Чай- коўскага, Брамца, Рахманінава, Арш- каўскага, Стараўскага, Кабалевскага і інш. Струны квартэта на Украіне праводзіць актыўную музычна-прапа- гандыскую работу. Ён — часта і галоў- ны гонак у самых розных аўдыторыях.

У канцэрце квартэт паказаў сабе добра сыграным калектывам. Ваўбю у яго ігры мясціна інтанацый, выраз- насць, зместоўнасць і строгісць. Выка- нанням не ўласцівае захапленне вірту- ознасцю, пагона за вонкавымі эфектамі.

Хочацца адзначыць удала складзёную праграму канцэрта ў Мінску, якая ўлю- чала творы не толькі буйнай формы (квартэты жанра), але і ансамбле- выя мініяцюры (перакладзены для квар- тэта). Больш за ўсё слухачам спадаба- лася выкананне квартэтам Украінскага кампазітара А. Філіпенкі. Гэты твор прывесчаны кіраўніку партызанскага ру- ху на Украіне ў гады Вялікай Айчын- ной вайны — двайчы Герою Савецкага Саюза С. Каўпаку. Музыкальнымі вобразамі кампазітар паказвае барацьбу ўкраінскіх партызан з нямецка-фашысцкімі захоп- нікамі. Музыка квартэта хваляе дра- матызмам і непаўнацэнна пачуццям. Яна шчыльна звязана з украінскім народным меласам і савецкімі масавымі песнямі, вызначыцца рэльефнасцю і свежасцю вобразаў. Квартэту ўласцівае чыстая і адлітна залучнасць і строгісць і закон- чанасць музычнай формы. Кампазітар прадамыстраваў выдатнае веданне ін- струмента, умела выкарыстанне магчы- мых інструментальных.

Радасна, што выканаўшым глыбока ад- чулі музыку квартэта Філіпенкі і пера- канана раскрасілі яго мастацкую заду- му. Напружана і драматычна прагучала першая частка, якая ўзнаўляе карціну барацьбы савецкага народа з вералом- ным ворагам. Вялікае ўражанне пакі- нула выразная музыка другой часткі (напісаная ў жанры украінскай «думкі»). Жыва і энергічна сыграная трэцяя частка — своеасабліва народна-танцаваль- ная сюіта («Партызаны на адпачынку»),

дынамічна і напорыста — фінал, які ўва- сабліва вобразы барацьбы.

Добра справіўся калектыв з квар- тэтам ля-мажор Р. Шумана. У гэтай музы- ці, мясціна-рамантычнай, змяшчальна-на-насмешнай, часам драматычнай, знай- шую адлюстраванне пратэст чалавек супраць рэалінасці, разрыў паміж ма- рой і рэальнасцю, пачуццё незадаволе- насці жыццём. Ансамблісты правільна падмайлі да тлумачэння твора. Аднак у выкананні адчувалася недастатковая арганічнасць і пэўнасць, уласціва гэ- таму твору. У фінале залішне вычлі- лася рытмічныя акцэнты, трэцяя частка прагучала цяжкавата. Нядрэнна ўла- сціва до-мажорны квартэт Гайдзіна—твор, які выконваецца рэдка. Праўда, у пер- шай частцы адчуваўся некалькіх ня- смеласць, несабранасць музыкантаў (гэты квартэт іграўшо першым у прагра- ме). Затое выкананне астатніх частак квартэта не выклікала нараканняў. Ан- самблісты падыраўлілі ў музыцы Гайдзі- на жаншерадасны, аптымістычны пача- так.

Вельмі добра паказаў сябе калектыв і ў выкананні твораў звыш праграмы. З густам, дакладна і прыгожа сыграны творы малой формы — дзве мімалет- насці С. Пракоф'ева, грузінская песня С. Чынаідзе і п'еса з «Дзіцячага альба- ма» П. Чайкоўскага, Аргенціна прагучалі «Паскакалі» Гендзіла і скерца з квартэта мі-бемоль-мажор Ф. Шуберта.

Павышаўшы на канцэрце струннага квартэта, міжволі задумаемся, а ці не ча- ла творы не толькі буйнай формы (квартэты жанра), але і ансамбле- выя мініяцюры (перакладзены для квар- тэта). Больш за ўсё слухачам спадаба- лася выкананне квартэтам Украінскага кампазітара А. Філіпенкі. Гэты твор прывесчаны кіраўніку партызанскага ру- ху на Украіне ў гады Вялікай Айчын- ной вайны — двайчы Герою Савецкага Саюза С. Каўпаку. Музыкальнымі вобразамі кампазітар паказвае барацьбу ўкраінскіх партызан з нямецка-фашысцкімі захоп- нікамі. Музыка квартэта хваляе дра- матызмам і непаўнацэнна пачуццям. Яна шчыльна звязана з украінскім народным меласам і савецкімі масавымі песнямі, вызначыцца рэльефнасцю і свежасцю вобразаў. Квартэту ўласцівае чыстая і адлітна залучнасць і строгісць і закон- чанасць музычнай формы. Кампазітар прадамыстраваў выдатнае веданне ін- струмента, умела выкарыстанне магчы- мых інструментальных.

Радасна, што выканаўшым глыбока ад- чулі музыку квартэта Філіпенкі і пера- канана раскрасілі яго мастацкую заду- му. Напружана і драматычна прагучала першая частка, якая ўзнаўляе карціну барацьбы савецкага народа з вералом- ным ворагам. Вялікае ўражанне пакі- нула выразная музыка другой часткі (напісаная ў жанры украінскай «думкі»). Жыва і энергічна сыграная трэцяя частка — своеасабліва народна-танцаваль- ная сюіта («Партызаны на адпачынку»),

Г. ГЛУШЧАНКА.

К. СЦЕПАНЦЭВІЧ.

Калгасны паёт

У Астралеўскім сельскім Савеце добра ведаюць — Паліна Васільевіча Мельнічука, калгасніка сельгасарцелі «Паміць Ільіча». Пажылыя павяжаюць яго за добрую ра- боту, за працавітасць, маладыя—за жылы кіпучы характар, за ўменне цікава рас- казваць. Але асабліва многа збірацца на- рада акал пажылага калгасніка, калі ён чытае свае вершы.

Паліну Васільевічу не ўдалося пры- панскіх Польшчы атрымаць адукацыю, ён скончыў усюго толькі тры класы пачатко- вой школы. Яго вершы недасканальны па форме, але падукацыйна шчырасцю, праў- дзівасцю, у іх даецца шырока карціна жыцця, расказваецца пра цяжкую, бязра- дысную долю сельяны пры панскіх Польшчы. Калі слухачы іх з вуснаў калгасні- ка-песняра, перад табой паўстаюць аўзкія палоскі зямлі, нізкія курныя хаты, прыме- чаныя нястачай і бяспраўем беларускіх му- жык.

Ад сяда да сяда я хадзіў,
На шыі торбачку меў,
Не сала, а хлеба прасіў,
Бо сала ніколі не су...

Але не гэтыя тавы цяпер вызначае яго творчасць. Пра новаю, шчасліваю долю беларускага сельяны, пра калгаснае жыц- цё піша ён сёння.

Многа вершаў прысвячае Паліп Васіль- евіч Мельнічука роднай Камуністычнай партыі, Савецкай Айчыне, людзям свайго калгаса.

Не праходзіць ён і міма тых недахопаў, якія яшчэ сустракаюцца ў грамадскай вы- творчасці. У сваіх сатырычных частушках і байках калгасны паёт зноўна вымеевае гультыт, рвачоў, выстаўляе іх на суд усёй белы, усіх членаў сельгасарцелі. Харак- тэрны ў гэтых адносінах верш «Як адной- чы наш Панас ішоў да працы ў калгас».

А. ГУРЭЦКІ.

На Бабруйшчыне

Універсітэт культуры

Па ініцыятыве праўлення гарадскога ад- дзялення Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў у Бабруй- ску адкрылася ўніверсітэт культуры. Бу- дучы чытаць лекцыі па пытаннях літа- ратуры, музыкі, эстэтыкі, філасофіі і г. д.

Наведвальнікі ўніверсітэта выкалілі жаданне многіх рабочых, служачых, інжынераў, тэх- нікі, выкладчыкі школ.

У дапамогу сельскай бібліятэцы

Бабруйская цэнтральная гарадская бі- біліятэка імя Горькага шчыфтуе над Гары- зонскай сельскай бібліятэкай. Шэфы да- памагаюць сельскай бібліятэкарэ пра- вядзе чытаць лекцыі па пытаннях літа- ратуры, музыкі, эстэтыкі, філасофіі і г. д.

Наведвальнікі ўніверсітэта выкалілі жаданне многіх рабочых, служачых, інжынераў, тэх- нікі, выкладчыкі школ.

Для паслуг чыгуначнікаў

Больш 12 тысяч кніг мае бібліятэка чы- гуначнікаў імя Дзяржынскага. Яе па- служамі карыстаюцца працаўнікі станцыі Барызна і Бабруйск, мястанні пачы- тавыя асло, майстэрств і інш. Сярод актыўных чытачоў — вагаўшчы т. Архіпаў, дзержурна па вакалу т. Находзька, работ- ніца т. Сташкевіч і інш.

Для лепшага аслугоўвання чыгуначнікаў бібліятэка стварыла перасоўкі на стан- цыях Ясень, Цялуша, Чырвоны Берэг, Міраўзіна. Перасоўкамі заадаваюць акты- вісты-кнігалюбы тт. Саладухіна, Савіцкая, Пятух, Шумскі і інш. Часта наладжваю- ца абмеркаванні прачытаных твораў.

А. ГОЎХМАН.

Кніжная паліца

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай і музычнай літаратуры:

В. І. Дуінін-Маршчэвіч. Збор твораў. Падытоўка тэкстаў і каментарыі А. Хар- кевіча. Пад рэдакцыяй В. Барысенкі, Ю. Пішчэра. Афармленне І. Славяніна. Тыраж 8 тыс. экз., стар. 432. Ціна 8 руб. 45 кап.

Раман Сабаленка. Сустрэчы. Бібліятэчка Беларускага апаляндзі і нарыса. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 60. Ціна 65 кап.

Міхась Скрыпка. Сатыра і гумар. Мастак Г. Грамыка. Тыраж 4 тыс. экз., стар. 88. Ціна 85 кап.

Іван Муравіев. Вось якіх мн. Вершы для дзяцей. Мастак М. Жытніцкі. Тыраж 24 тыс. экз., стар. 52. Ціна 1 руб.

Усевалад Краўчанка. Не поле перайсці. Апавяданні. Бібліятэчка Беларускага апа- яландзі і нарыса. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 36. Ціна 40 кап.

Я. Васільянак. Сёмае акно. Апавяданні. На рускай мове. Мастак П. Калінін. Ты- раж 25 тыс. экз., стар. 36. Ціна 7 руб. 25 кап.

Р. Кіпінскі. Маўгілі. На рускай мове. Ска- рочаны пераклад з англійскай мовы Н. Даруэса. Ілюстрацыі В. Ваганіна. Во- кладка і тэтул Г. Папалускага. Тыраж 75 тыс. экз., стар. 240. Ціна 4 руб. 25 кап.

Генрых Вагнер. Дзіцячыя п'есы. Для ф-на. Тыраж 1 тыс. экз., стар. 12. Ціна 1 руб. 35 кап.

Я. Глебаў. Экспромт. Для хларыета і ф-на. Тыраж 600 экз., стар. 16. Ціна 2 руб.

Галоўны рэдактар Мікола ТКАЧОЎ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРШЧОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Янка ШАРАХОЎСКІ, Іван ШАШЛА, Рымгор ШЫРМА.